

Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2023–2027

Vabariigi Valitsuse üldeesmärgid	Üldeesmärkide saavutamise näitajad				Algtase	Sihttase aastaks 2027
I. Julgeoleku kindlustamine	"Eesti 2035" mõõdik: Eestit turvaliseks riigiks pidavate elanike osakaal				90% (2022)	≥92%
II. Riigirahanduse jätkusuutlikkuse tagamine	"Eesti 2035" mõõdik: Hea valitsemise indeks (Worldwide Governance): valitsemise tõhusus				1,4 (2021)	≥1,2
	"Eesti 2035" mõõdik: TA kulud erasektoris				1% (2021)	2%
III. Rohereformide läbiviimine	"Eesti 2035" mõõdik: Kasvuhoonegaaside netoheide CO ₂ ekvivalenttonnides (sh LULUCF e maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määruse sektorid)				15,6 mln t	12,3 mln t
IV. Piirkondliku mahajäämuse vähendamine	"Eesti 2035" mõõdik: Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL 27 keskmisest				60,7% (2021)	>60,7%
V. Sissetulekute ebavõrdsuse vähendamine ja tervelt elatud aastate ning eluea pikendamine	"Eesti 2035" mõõdik: Tervena elada jäänud aastad				mehed 57,9, naised 60,6 (2022)	mehed 59,8, naised 61,5
VI. Personaalse riigi väljaarendamine	"Eesti 2035" mõõdik: Avalike teenustega rahulolu: avalike digiteenustega rahulolu eraisikute seas				75% (2021)	83%
VII. Kvaliteetse hariduse tagamine	"Eesti 2035" mõõdik: Kolmanda taseme haridusega 25–34aastaste osakaal				43,9 (2022)	44%
Vabariigi Valitsuse üldeesmärgid ja valitsusliidu aluspõhimõtted	Seos strateegias "Eesti 2035" toodud vajalike muutustega	Ülesanne	Vastutaja	Kaasvastutaja	Otsuse langetamise tasand	Tähtaeg
1. Riigikaitse ja laiapindne julgeolek						
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):		"Eesti 2035" mõõdik: Eestit turvaliseks riigiks pidavate elanike osakaal (algtase 90% (2022), sihttase ≥92% (2027))				
		"Eesti 2035" mõõdik: Õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel hukkunute arv 100 000 elaniku kohta (algtase 70,25 (2021), sihttase ≤31,7 (2027))				
Valitsusliidu aluspõhimõtted						
1.1. SÕJALINE RIIGIKAITSE						
1.1.1. Vastavalt julgeolekupoliitika alustele tagame neljaks aastaks pikaajalised riigikaitse kulud 3% SKP-st, millele lisanduvad liitlaste vastuvõtuga seotud kulud.		Riigikaitse arengukava 2022–2031 sõjalise kaitse osa uuendamise ettepaneku, sh täiendavate investeeringute ja kaitsevõime tugevdamise vahendite kinnitamine	kaitseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (08.06.2023)
1.1.2. Teeme täiendavaid investeeringuid Eesti kaitsevõime tugevdamisse võttes arvesse Kaitseväge juhataja sõjalist nõuannet.		Riigikaitse arengukava 2022–2031 sõjalise kaitse osa uuendamise ettepaneku, sh täiendavate investeeringute ja kaitsevõime tugevdamise vahendite kinnitamine	kaitseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (08.06.2023)
1.1.3. Peamisteks Kaitseväge arendussuundadeks on mitmekihilise õhutorje (sh droonitorje) võimekuse väljaarendamine, maaväe ja kaudtule tugevdamine ning laskemoonavarude suurendamine.		Eesti õhutorjekontseptsioon	kaitseminister		minister	Täidetud (14.07.2023)
1.1.4. Arvestades oluliselt halvenenud julgeolekuolukorda Euroopas, teise jalaväebrigadi harjutusvajadust, suurenevat liitlaste kohalolu Eestis ning praeguste harjutusväljade koormatust, arendame kiirendatud korras välja Nursipalu harjutusala. Selleks muudame seadust, et võimaldada riigikaitse erandi kasutamist, ja läheme edasi Nursipalu harjutusväljaku väljaehitamisele.		Nursipalu harjutusvälja NATURA 2000 hindamise tulemuste ja sellest tulenevate jätkutegevuste kinnitamine	kaitseminister	regionaalminister, justiitsminister, kliimaminister, rahandusminister, siseminister	Vabariigi Valitsus	14.11.2024

	Relvaseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	kaitseminister	regionaalminister, justiitsminister, kliimaminister, rahandusminister, siseminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (04.05.2023)
1.1.5. Kompensatsioonimeetmetena maksame vajalike maade soetamisel inimestele õiglase hüvitise taasteväärtuse näol. Lähtudes tegelikest mõjudest kohalikele kogukondadele, teeme harjutusala mõjude leevenduspaketi, mis sisaldab pikaajalist talumistasu, eriprogramme müra leevendamiseks ning täiendavat rahastust Kagu-Eesti turismi ja kultuuripärandi toetamiseks.	Vabariigi Valitsuse määrus "Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljaga seoses hüvitise maksmise tingimused ja kord"	kaitseminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (19.10.2023)
1.1.6. Suurenenud riigikaitseinvesteeringutest peab osa saama ka Eesti kaitsetööstus. Selleks toetame Eesti kaitsetööstust ning arendame välja laskemoona-, relva- ja droonitootmist võimaldava tööstuspargi. Lisaks tihendame arenduskoostööd Kaitseväe ja kaitsetööstuse vahel ning parandame kaitsetööstuse krediidi- ja kapitalikaasamise võimalusi.	Eesti seisukohad EL kaitsevalmiduse tõstmise ja kaitsetööstuse strateegia kohta	kaitseminister	välisminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
	Eesti seisukohad EL ühishangete keskpika instrumendi läbirääkimisteks	kaitseminister		Vabariigi Valitsus	20.06.2024
	Kaitsetööstuspargi haldusmudeli väljatöötamine	kaitseminister		minister	30.08.2024

	Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse	Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine, planeeringu läbiviimine ning kehtestamine	kaitseminister		Vabariigi Valitsus	28.08.2025
		Eesti seisukohad EL laskemoona tootmise toetamise määruse kohta	kaitseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)
		Tegevuskava riigikaitseinvesteeringute kasutamiseks Eesti kaitsetööstuse tugevdamiseks	kaitseminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	minister	Täidetud (02.11.2023)
1.1.7. Tõstame Kaitseliidu võimekust, suurendades muu hulgas maakaitse isikkoosseisu 20 000 inimeseni, tagades varustuse ja väljaõppekulud kaitse-eelarvest ning suurendades Kaitseliidu instruktorite arvu vastavalt Kaitseväe juhataja ja Kaitseliidu ülema kokkuleppele.	Riigikaitse arengukava, Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava ja teiste asjaomaste dokumentide muutmine	kaitseminister	siseminister	minister	Täidetud (14.07.2023)	
1.1.8. Toetame Kaitseliidu mittesõjalist tegevust, mh arendame Naiskodukaitset ja noorsootööd. Arendame Kaitseliidu võimekust mittesõjalistes kriisides ja võimestame Kaitseliidu arendatavat võrgustikutööd.	Riigikaitse arengukava, Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava ja teiste asjaomaste dokumentide muutmine	kaitseminister	siseminister	minister	31.12.2024	
1.1.9. Taotleme koostöös Läti ja Leeduga NATO Balti õhukaitsemissioonide loomist sarnaselt Balti õhuturbemissioonidega.	Ühistootlus koostöös Läti ja Leeduga	kaitseminister	välisminister		Täidetud (11.01.2023)	
1.1.10. Loome Kaitseväe ja Kaitseliidu reservile tugineva keskselt juhitud digikaitsevõime ning kiirreageerimisüksuse inforuumis tegutsemiseks.	Keskselt juhitud digiinforuumi kaitsevõime tekitamine	riigisekretär	kaitseminister, siseminister, majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	30.11.2024	
1.1.11. Suurendame koos NATO ja EL-i partneritega veealuse kriitilise taristu seiret ja kaitset Läänemeresel.	Eesti seisukohad EL uuendatud merendusjulgeoleku strateegia ja tegevuskava kohta	kaitseminister	kliimaminister, välisminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)	

1.1.12. Muudame ajateenistuse pikkust vastavalt Kaitseväe juhataja nõuandele. Teatud võimete arendustega seotud ajateenistus võib pikeneda kahele aastale.	Analüüs ja ettepanekud püsivat valmisolekut nõudvate võimete mehitatuse tagamiseks	kaitseminister		Vabariigi Valitsus	20.06.2024
1.1.13. Tunnustame kaitseväelasi, kes on riigikaitse arengule kaasa aidanud vähemalt 25 aastat.	Tänuüritus riigikaitse arengule kaasa aidanud kaitseväelastele	kaitseminister		minister	Täidetud (19.02.2024)
1.1.14. Taotleme NATO üleselt kaitsekulude tõstmist 2,5% peale ja seisame selle eest, et liitlaste sõjalised võimed ja laskemoon oleks koostalitusvõimeline erinevate liitlasriikide vahel.	Tegevuspõhimõte				
1.1.15. Töötame selle nimel, et meie liitlased paigutaks meie piirkonda kõrgtehnoloogilisi relvasüsteeme ja suurendaks eelpaigutatud varustuse ning laskemoona hulka.	Tegevuspõhimõte				
1.1.16. Tihendame kaitsekoostööd Soome ja Rootsi ning toetame neid igakülgset NATO-ga liitumisel.	Tegevuspõhimõte				
1.1.17. Võtame eesmärgiks kahekordistada vabatahtlikult ajateenistusse tulevate naiste arvu ja suurendame seeläbi sõjalisse kaitseesse panustavate naiste hulka.	Kaitseministeeriumi põhitegevuste eesmärkide sihttasemete tõstmine	kaitseminister		minister	Täidetud (25.08.2023)
1.1.18. Rajame sõja- ja katastroofimeditsiini rahvusvahelise treening- ja arenduskeskuse Tartusse.	Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava 2024–2027 raames otsus vahendite eraldamiseks sõja- ja katastroofimeditsiini rahvusvahelise treening- ja arenduskeskuse rajamiseks	kaitseminister	terviseminister, siseminister	minister	Täidetud (14.07.2023)
1.2. LAIAPINDNE JULGEOLEK JA SISETURVALISUS					
1.2.1. Lähtume Eesti julgeoleku tagamisel ja arendamisel avara julgeoleku käsitluse kontseptsioonist, mille kohaselt on julgeoleku ja kriisikindluse tagamine riigis ja ühiskonnas läbiv, pidev ja sihipärane tegevus.	Riigikaitse arengukava 2022–2031 uuendamine	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	12.12.2024
	Julgeolekupoliitika aluste uuendamine	riigisekretär	välisminister, kaitseminister, siseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	24.04.2025
1.2.2. Avar julgeolekukäsitlus peab peegelduma põhiseaduslike institutsioonide, täidesaatva riigivõimu, kohalike omavalitsuste, ettevõtete, organisatsioonide, kogukondade ja üksikisikute mõtlemises, valmisolekus, tegutsemises ja omavahelises koostöös.	Elanikkonnakaitse 2.0 raamdokument elanikkonnakaitse arengusuundade kindlaksmääramiseks	riigisekretär	siseminister, sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024

Elanikkonnakaitse koolituse kava	siseminister	riigisekretär, kaitseminister, sotsiaalkaitseminister, terviseminister, haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024
Päästeameti toetusvoor ja koolitused kohalikele omavalitsustele nende kriisivalmiduse suurendamiseks	siseminister		minister	29.03.2024
Analüüs ja ettepanekud süsteemse kriisivalmiduse koolituskava väljatöötamiseks kohalike omavalitsuste jaoks	siseminister	regionaalminister, riigisekretär, sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
Radikaliseerumise ennetamise tegevuskava	siseminister	haridus- ja teadusminister	minister	28.06.2024
Asjaomaste seaduste eelnõud ja arendused elutähtsa teenuse osutaja taustakontrolliks direktiivi 2022/2557 (14. detsember 2022) ülevõtmiseks	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
Üleriigiline riskipilt	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	31.12.2024
Elanikkonnakaitse pädevusmudel, mis on sisendiks riiklikesse õppekavadesse	siseminister	haridus- ja teadusminister	minister	31.03.2025
Päästeseaduse ja rahvusvahelisel tsiviilmissioonil osalemise seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	siseminister	välisminister	minister	Täidetud (13.07.2023)

		Crevox õppuste seeria	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	Täidetud (29.09.2023)
		Analüüs ja ettepanekud Siseministeeriumi valitsemisala sõjaaja võimete edasi arendamiseks ja sõjaaja toimepidevuse suurendamiseks (KATKESTATUD)	siseminister		Vabariigi Valitsus	
		Analüüs ja ettepanekud üle-eestilise sireenisüsteemi laiendamiseks (KATKESTATUD)	siseminister		minister	
1.2.3. Ühiskonna kriisikindluse suurendamiseks ja selgema kriisijuhtimise tagamiseks uuendame õigusruumi, võttes vastu tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse.		Tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
		Hädaolukorra seaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse (varjumise korraldus) eelnõu	siseminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
1.2.4. Töötame välja lahenduse laia riigikaitse, sh elanikkonnakaitse püsivaks rahastamiseks ning koostame laiapindse riigikaitse mittesõjaliste võimearenduste ja elanikkonnakaitse investeringuvajaduste kava.		Ettepanek elanikkonnakaitse tegevuskava täiendamiseks	siseminister	riigisekretär, sotsiaalkaitseminister, terviseminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	30.04.2024
		Ettepanek laia riigikaitse, sh elanikkonnakaitse investeringuvajaduste kava jaoks	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.09.2023)
1.2.5. Tugevdame luure ja vastuluure võimekusi ning vajadusel ajakohastame julgeolekuasutuste seaduse.	Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse	Elektroonilise side seaduse (ESS) eelnõu	siseminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister, justiitsminister, kaitseminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmine, eesmärgiga tugevdada tööstusjulgeolekut ja tasustada juriidiliste isikute menetlus	justiitsminister	siseminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Analüüs ja ettepanekud vastuluure võimekuse suurendamiseks (KATKESTATUD)	siseminister	kaitseminister	Vabariigi Valitsus	

1.2.6. Vähendame desinformatsiooni levikut Eestis. Viime strateegilise kommunikatsiooni võimekuse ühtse juhtimise alla ja ehitame üles suutlikkuse kiiresti ja tõhusalt reageerida vaenulikele infooperatsioonidele.
1.2.7. Ehitame idapiiri maismaataristu välja 2025. aasta lõpuks.
1.2.8. Arendame sisekaitse koolitussüsteemi.
1.2.9. Suurendame õnnetuste ja korrarikkumiste ennetustööd läbi sihitatud teavitus- ja järelevetevuste. Politsei ja pääste peavad oma tegevuses lisaks efektiivsele reageerimisele toimunud õnnetustele ja korrarikkumistele keskenduma nende ennetamisele mõistlike teavitus- ja järelevetevuste abil.

Keskelt juhitud digiinfotehnoloogia kaitsevõime tekitamine	riigisekretär	siseminister	Vabariigi Valitsus	30.11.2024
Infoühiskonna teenuse seaduse ja karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu Eesti õiguse Euroopa Liidu määrusega (EL) 2021/784 vastavusse viimiseks	siseminister	justiitsminister, majandus- ja infotehnoloogia minister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (01.06.2023)
Ülevaade idapiiri väljaehitamise kohta	siseminister		Vabariigi Valitsus	28.11.2024
Ülevaade idapiiri väljaehitamise kohta	siseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.12.2023)
Analüüs ja ettepanekud Eesti riigi turvalisuse tõstmiseks Frontexi väljaõppe võimaluste laiendamise kaudu Narvas	siseminister		minister	29.11.2024
Sisekaitse haridussüsteemi uuendamine	siseminister	rahandusminister, justiitsminister, haridus- ja teadusminister	minister	28.02.2025
Analüüs ja ettepanekud Sisekaitseakadeemia taseme- ja täiendusõppe ning õpikeskkonna arendamiseks, sh politseiametnike väljaõppe mahu suurendamiseks	siseminister	rahandusminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (15.09.2023)
Analüüs ja ettepanekud valgekraelise kuritegevuse vastase võitluse ja kuritegevusega saadud varade äravõtmise võimestamiseks	siseminister	justiitsminister, rahandusminister	minister	28.06.2024
Elektroonilise side seaduse (ESS) eelnõu	siseminister	majandus- ja infotehnoloogia minister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024

	Koduohutuse tegevuskava 2025–2028	siseminister	sotsiaalkaitseminister, terviseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	minister	31.12.2024
	Lähisuhtevägivalla ennetamise ja vähendamise tegevuskava 2024–2027	siseminister	justiitsminister, sotsiaalkaitseminister	minister	Täidetud (21.12.2023)
1.2.10. Viime süüteomenetlused täielikult digitaalsele kujule, et vabastada politsei ressursi menetlustoimingute vormistamise arvelt.	Süüteomenetluse digitaliseerimise tegevuskava elluviimine	siseminister, justiitsminister		minister	31.12.2026
	Analüüs ja ettepanekud süüteomenetluse raames tekkivate rahaliste nõuete halduse üleandmiseks Maksu- ja Tolliametile	siseminister	rahandusminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (16.11.2023)
1.2.11. Suurendame kohaliku omavalitsuse võimalusi panustada avaliku korra tagamisse. Kehtestame selleks kohaliku omavalitsuse korrakaitseametnikule kõrgemad nõuded ning anname õigused avalikku korda rikkuvate joobes isikutega tegelemiseks.	Eelnõu suurendamiseks kohalike omavalitsuste korrakaitseõiguseid	siseminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	30.04.2024
1.2.12. Kriisidega toimetuleku parandamiseks loome elanikkonnakaitse reservi, mis pakub läbi kogukondliku initsiatiivi täiendavat tuge Päästeametile ja tervishoiusüsteemile elanikkonnakaitse tagamisel.	Ülevaade lisaeelarve abil loodavatest elanikkonnakaitse varudest	siseminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024
	Ettepanek elanikkonnakaitse tegevuskava täiendamiseks	siseminister	riigisekretär, sotsiaalkaitseminister, terviseminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	30.04.2024
	Analüüs ja ettepanekud reservpäästerühmade, abidamineerijate, vabatahtlike ja asendusteenistuse edasiarendamise kaudu elanikkonnakaitse reservi moodustamiseks PäA juurde	siseminister	kaitseminister, sotsiaalkaitseminister, terviseminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
	Arendame välja Siseministeeriumi reservi ajateenistusest kõrvale jäänud, ajateenistuses sõjaväepolitsei õppe läbinutest ja politsei väljaõppega politseiteenistuses mitteolevatest varem olnud isikutest, kes pakuvad kriisiolukorras täiendavat valmisolekut avaliku korra ja turvalisuse tagamisel	siseminister	kaitseminister	minister	31.12.2024

2. Välispoliitika ja Ukraina toetamine					
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):		"Eesti 2035" mõõdik: Positsioon globaalse kohalolu indeksi edetabelis (Elcano globaalse kohalolu raport) (algtase 84 (2022), sihttase ≤89 (2027))			
Valitsusliidu aluspõhimõtted					
2.1. VÄLISPOLIITIKA JA DIPLOMAATIA					
2.1.1. Toetame Euroopa Liidu ja NATO selgetel kriteeriumidel põhineva laienemispoliitika jätkumist ning aitame võimestada Euroopa Liidu idapartnereid siseriiklikes reformides, demokraatia ja õigusriigi tugevdamisel.	Esialgne analüüs EL laienemisega seotud mõjudest Eestile erinevates poliitikavaldkondades	kõik ministrid		Vabariigi Valitsus	11.04.2024
	Eesti eesmärgid NATO 2024 tippkohtumisel	välisminister	kaitseminister	Vabariigi Valitsus	16.05.2024
	Eesti eesmärgid NATO Vilniuse tippkohtumisel	välisminister	kaitseminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (26.05.2023)
	Eesti EL poliitika 2023–2025 prioriteedid	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)
	Eesti seisukohad Euroopa Liidu laienemise kohta	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (23.11.2023)
	Eesti arengukoostöö strateegia 2024–2029	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (04.01.2024)
	2.1.2. Arendame igakülgselt koostööd USA kui strateegilise partneriga riigikaitstes, majanduses ja kultuuris.	Eesti-USA suhete tugevdamise tegevuskava	välisminister	kultuuriminister	Vabariigi Valitsus
2.1.3. Eesti on Euroopa Liidu aktiivne liikmesriik, kes kaitses ühtsust tähtsustades oma rahvuslike huvisid õigusaktide loomisel, poliitikate kujundamisel ja ellurakendamisel.	Atmosfääriõhukaitse seaduse muutmise direktiivide (EL) 2023/958 ja 2023/959 (heitkoguste vähendamise eesmärgid) ülevõtmiseks	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024
	Liikluskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2021/2118 (24. november 2021) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024

Raamatupidamiseseaduse ja audiitortegevuse seaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2022/2464 (14. detsember 2022) ülevõtmiseks	rahandusminister	kliimaminister, regionalminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
Raamatupidamiseseaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2021/2101 (24. november 2021) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024
Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2022/2523 (14. detsember 2022) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024
Eesti ja Saksamaa suhete tugevdamise tegevuskava	välisminister		Vabariigi Valitsus	31.03.2024
Eesti raamseisukohad EL järgmise pikaajalise eelarveperioodi ja ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kohta (2028+)	rahandusminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
Küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2022/2555 (14. detsember 2022) ülevõtmiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	02.05.2024
Eesti ja Poola suhete tugevdamise tegevuskava	välisminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
Eesti seisukohad Euroopa kosmoseõigustiku eelnõu kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kaitseminister, välisminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2020/285 (18. veebruar 2020) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2022/542 (5. aprill 2022) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
Eelnõu direktiivi (EL) 2023/2775 (mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate ning suurettevõtjate või kontsernide suuruskriteeriumide kohandamine) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	20.06.2024

Parandame riigi rahvusvahelist
positsiooni ning tagame
julgeoleku ja turvalisuse

Eesti seisukohad tubaka- ja nikotiinivaba keskkonna saavutamise EL eelnõude kohta	terviseminister	sotsiaalkaitseminister, rahandusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister, haridus- ja teadusminister, siseminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
Krüptovara turu seaduse muutmine direktiivi (EL) 2023/1114 ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	20.06.2024
Isikute sunniviisilise kadumise eest kaitsmise konventsiooniga liitumine	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	27.06.2024
Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2022/2556 (14. detsember 2022) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	25.07.2024
Eesti ja Prantsusmaa suhete tugevdamise tegevuskava	välisminister		Vabariigi Valitsus	28.11.2024
Eesti ja Ühendkuningriigi suhete tugevdamise tegevuskava	välisminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
Energiamajanduse korraldamise seaduse muutmine direktiivi (EL) 2023/2413 (18. oktoober 2023) ülevõtmiseks	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	19.12.2024
Direktiivi (EL) 2023/1791 (energiatõhusus) ülevõtmine	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	24.04.2025
Eelnõu direktiivi (EL) 2023/2123 (isikuandmete kaitset käsitlevad õigusnormid) ülevõtmiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	29.05.2025
Võlaõigusseaduse muutmine direktiivi (EL) 2023/2225 (tarbijakrediidilepingud) ülevõtmiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	29.05.2025

Eelnõu direktiivi (EL) 2023/2661 (intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtt maanteetranspordis) ülevõtmine	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	19.06.2025
Eelnõu direktiivi (EL) 2023/2673 (finantsteenuste kauglepingud) ülevõtmiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	19.06.2025
Eelnõu direktiivi (EL) 2023/2864 (Euroopa ühtse juurdepääsupunkti loomine) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	31.07.2025
Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine direktiivi (EL) 2023/1544 (ühtlustatud normid elektrooniliste tõendite kogumiseks kriminaalmenetluses) ülevõtmiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	28.08.2025
Politsei ja piirivalve seaduse muutmine direktiivi (EL) 2023/977 (liikmesriikide õiguskaitseasutuste vaheline teabevahetus) ülevõtmiseks	siseminister		Vabariigi Valitsus	17.12.2026
Tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2022/2100 (29. juuni 2022) ülevõtmiseks	terviseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.05.2023)
Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2020/284 (18. veebruar 2020) ülevõtmiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (05.06.2023)
Eesti EL poliitika 2023–2025 prioriteedid	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)
Majandus- ja infotehnoloogiaministri määruste muutmine direktiivi (EL) 2022/2380 (23. november 2022) ülevõtmiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	Täidetud (18.07.2023)
Ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2021/1187 (7. juuli 2021) ülevõtmiseks	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (28.09.2023)
Liiklusseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2022/738 (6. aprill 2022) ülevõtmiseks	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (28.09.2023)

	Liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2022/362 (24. veebruar 2022) ülevõtmiseks	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (28.09.2023)
	Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja tarbijakaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2020/1828 (25. november 2020) ülevõtmiseks	justiitsminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (19.10.2023)
	Välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2021/1883 (20. oktoober 2021) ülevõtmiseks (sinine kaart)	siseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (23.11.2023)
	Eesti põhimõtted ja poliitilised lähtekohad Euroopa Liidu ühtse välis- ja julgeolekupoliitika kohta	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (04.01.2024)
	Krediidiinkasso ja -ostjate seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2021/2167 (24. november 2021) ülevõtmiseks	rahandusminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (08.02.2024)
2.1.4. Tugevdame Eesti diplomaatilisest võimekusest, mis läbi dünaamilise, avatud ja motiveeritud välisestuse tagab parimal viisil Eesti julgeoleku, välismajanduslike huvide ja kodanike kaitse maailmas. Selleks uuendame välisestuse seadust ja tugevdame strateegilise tähtsusega saatkondi.	Välisestuse seaduse muutmise seaduse eelnõu	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.12.2023)
2.1.5. Teostame aktiivset majandusdiplomaatiat, mis võimaldab meie ettevõtetel laiendada välisestusele, toob sisse uusi investeeringuid ning loob tervikuna Eestile jõukust.	Eesti äridiplomaatia eesmärgid 2024	välisminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
	Eesti äridiplomaatia eesmärgid 2023	välisminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (08.06.2023)
2.1.6. Eesti arengukoostöö fookuses on Euroopa Liidu idanaabruses demokraatliku ja õigusriigil põhineva turvalise ja majanduslikult eduka naabruskonna edendamine.	Eesti arengukoostöö strateegia 2024–2029	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (04.01.2024)
2.1.7. Ühendame globaalse eestlaskonna, toetades ülemaailmse võrgustiku teket, et soovijad saaksid teavet Eestist ning panustada Eesti arengusse.	Üleilmse eestluse tegevuskava 2026–2029	välisminister	kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	27.11.2025
2.1.8. Tugevdame igakülgselt koostööd Põhjamaade ja Balti riikide vahel.	Põhjamaade ja Balti riikide suhete tugevdamise tegevuskava	välisminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024

		Reaalajamajanduse visiooni elluviimine, sh Põhja- ja Baltimaadega andmevahetuse projektide elluviimine	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	31.12.2025
2.2. UKRAINA TOETAMINE						
2.2.1. Seisame Euroopa Liidus Venemaa suhtes kehtestatud sanktsioonide karmistamise eest ja toetame Ukrainat nii majanduslikult, poliitiliselt kui ka sõjaliselt.		Venemaaga suhtlemise põhimõtted	välisminister		Vabariigi Valitsus	20.06.2024
		Eesti põhimõtted Ukraina vastu suunatud agressiooni käsitlemisel	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (15.06.2023)
		Eesti sanktsioonipoliitika põhimõtted	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (15.06.2023)
		Rahvusvahelise sanktsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu sanktsioonidest kõrvalehiilimise vältimiseks ja järelevalve tõhustamiseks	välisminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (12.10.2023)
2.2.2. Toetame Ukraina saamist NATO liikmeks.		Eesti eesmärgid NATO 2024 tippkohtumisel	välisminister	kaitseminister	Vabariigi Valitsus	16.05.2024
		Eesti eesmärgid NATO Vilniuse tippkohtumisel	välisminister	kaitseminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (26.05.2023)
2.2.3. Eesti toetab Euroopa Liidu laienemist ning liitumiskõneluste võimalikult peatset alustamist Ukraina ja Moldovaga.		Eesti seisukohad Euroopa Liidu laienemise kohta	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (23.11.2023)
2.2.4. Panustame aktiivselt Ukraina ülesehitamise ja tegutseme selle nimel, et Eesti avaliku ja erasektori kogemus, oskused ja ettevõtete potentsiaal leiaksid Ukrainas võimalikult laialdast kasutamist.	Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse	Lasteaia avamine Ovrutši linnas Žõtomõri oblastis	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (02.06.2023)
		Ukraina üleschitamise põhimõtted	välisminister	rahandusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (04.01.2024)
2.2.5. Eesti jätkab rahvusvahelist koostööd selle nimel, et võtta Venemaa ja Putini režiimi võtmeisikud vastutusele agressioonikuritegude eest. Samuti tuleb tagada, et konfiskeeritud Venemaa varasid on võimalik kasutada Ukraina ülesehitamiseks.		Eesti seisukohad EL algatuse kohta Venemaa tõkestatud varadelt saadavate juhuslike tulude kasutamiseks Ukraina toetamiseks	välisminister	rahandusminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024

		Seisukohad ja tegevuskava rahvusvahelise eritribunali kohta	välisminister		minister	Täidetud (15.06.2023)
		Seaduseelnõu külmutatud varade kasutuselevõtuks	välisminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (13.10.2023)
		Venemaa rahvusvahelisel tasandil isoleerimise tegevuskava	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (02.11.2023)
3. Majandusareng ja innovatsioon						
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):		"Eesti 2035" mõõdik: Hea valitsemise indeks (Worldwide Governance): valitsemise tõhusus (algfase 1,4 (2021), sihtfase $\geq 1,2$ (2027))				
		"Eesti 2035" mõõdik: TA kulud erasektoris (algfase 1% SKPst (2021), sihtfase 2% (2027))				
Valitsusliidu aluspõhimõtted						
3.1. MAJANDUSKASV JA INNOVATSIOON						
3.1.1. Juhime ja arendame innovatsiooni ökosüsteemi süsteemselt. Innovatsioonitrepp ja rohetrepp on kaks tööriista, mis aitavad ettevõtetel hinnata innovatsioonimahukust ja oma keskkonnajalajälge ning tõsta seeläbi oma konkurentsivõimet.	Võtame kasutusele uued lahendused ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamiseks	Analüüs ja ettepanekud majanduse elavdamiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	28.03.2024
		Analüüs ja ettepanekud rohetrepi väljatöötamise kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	28.06.2024
		Turismi pikk vaade (valge raamat) rõhuasetusega sektori rohe- ja digipöördel	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kultuuriminister, regionaalminister, haridus- ja teadusminister, kliimaminister	minister	31.03.2025
		Analüüs ja ettepanekud innovatsiooni ökosüsteemi süsteemse arendamise kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	Täidetud (27.10.2023)

3.1.2. Investeeringite teadus- ja arendustegevusse vähemalt 1% SKP-st ja seame eesmärgiks, et erasektori teadus-arenduskulud on vähemalt 2% SKP-st.		TA riigieelarves arvestamise ja kajastamise meetoodika	rahandusminister	haridus- ja teadusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
3.1.3. Võtame eesmärgiks, et 2% kõigist riigihangetest peab olema suunatud innovatiivsete lahenduste hankimisele.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Analüüs ja ettepanekud innovatsiooni toetavate hangete 2% eesmärgini jõudmise, sh juhtimissüsteemi ja seire kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister, riigisekretär	Vabariigi Valitsus	21.03.2024
		Riigi Kinnisvara AS omaniku ootuste täiendamine, et katta kliima- ja kestlikkuseesmärkide saavutamine, sh tegevuskava täpsustamine horisontaalsetest strateegiatest tulenevate tegevustega (nt väärtuspõhised, allianss- ja innovatsiooni toetavad hanked)	rahandusminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
		Riigihangete korraldamise strateegiliste põhimõtete arendamise tegevuskava (julgeolekuriske vähendav)	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	28.06.2024
		Riigihangete korraldamise strateegiliste põhimõtete arendamise tegevuskava (keskkonnahoidlik)	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	28.06.2024
		Riigihangete korraldamise strateegiliste põhimõtete arendamise tegevuskava (mõistlik ja usaldusväärne)	rahandusminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	28.06.2024
		Riigihangete korraldamise strateegiliste põhimõtete rakendamise keskne tegevuskava	rahandusminister	kliimaminister, sotsiaalkaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, riigisekretär, haridus- ja teadusminister, regionaalminister, terviseminister	Vabariigi Valitsus	12.12.2024
		Riigihangete läbiviimise strateegilised põhimõtted	rahandusminister	kliimaminister, sotsiaalkaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, riigisekretär, haridus- ja teadusminister, regionaalminister, terviseminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (16.11.2023)
		Riigihangete korraldamise strateegiliste põhimõtete arendamise tegevuskava (sotsiaalselt vastutustundlik, innovaatiline)	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	28.06.2024
3.1.4. Kehtestame avalikus sektoris 2027. aastaks alampalgaks 60% mediaanpalgast. Seame eesmärgiks 2023. aasta mais kolmepoolse hea tahte kokkuleppe sõlmimise ametiühingute ja tööandjatega, et alampalk jõuaks 2027. aastaks 60%-ni mediaanpalgast ning et alampalk kasvaks keskmisest palgast kiiremini.	Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul	Avaliku teenistuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu tagamiseks avaliku sektori miinimumpalga tõus	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	10.10.2024

		Kolmepoolne hea tahte kokkulepe, mille eesmärk on, et alampalk jõuaks 2027. aastaks 60%ni mediaanpalgast ning alampalk kasvaks keskmisest palgast kiiremini	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister, regionaalminister	minister	Täidetud (30.05.2023)
3.1.5. Käivitame rakendusuringute keskuse koostöös ettevõtjate ja teadusasutustega. Suurendame rakendusuringute programmi rahastust vastavalt riiklikele fookusvaldkondadele.	Võtame kasutusele uued lahendused ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamiseks	Volituse andmine AS Metrosert aktsiakapitali suurendamiseks rakendusuringute keskuse tegevuste käivitamiseks finantseerimistehinguna AS Metrosert esitatud rakendusuringute keskuse ärisuundade äriplaanide alusel terviseandmete ja biorafineerimise teemades	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Ülevaade rakendusuringute keskuse käivitamisest, sh koostööst TA-asutustega	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	29.11.2024
		Analüüs ja ettepanekud ehitus- ja elamuvaldkonna TA-programmi loomiseks	kliimaminister	haridus- ja teadusminister	minister	30.04.2026
		Analüüs rakendusuringute keskuse loomise mõjudest teadussüsteemile	majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister	minister	Täidetud (12.09.2023)
		Finantseerimistehing AS Metrosert aktsiakapitali suurendamiseks rakendusuringute keskuse teenuste käivitamiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister	minister	Täidetud (26.09.2023)
3.1.6. Suurendame Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse finantsvõimekust suurprojektide käendamiseks, roheinvesteeringuteks ja Eesti ettevõtete välisurgudele laienemiseks.		Analüüs ja ettepanekud EISI finantsvõimekuse suurendamise kohta suurprojektide käendamisel	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	Täidetud (26.09.2023)
3.1.7. Muudame töötamise regulatsiooni kaasaegseks ja paindlikuks. Töötamist puudutav seadusandlus peab kohanduma töötamise muutunud olemusega, kaasama tööturule võimalikult palju inimgrupe ja võimaldama paindlikku töökoormust ja -korraldust, tagades sotsiaalsed garantiid.		Töötuskindlustuse seaduse eelnõu	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	29.08.2024
		Analüüs ja ettepanekud uutele töövormidele (juhtimis- ja kontrollorgani liikmete, ettevõtluskonto omanike, füüsilisest isikust ettevõtjate) töötuskindlustuskaitse laiendamise võimaluste kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	05.06.2025

Valmistume tulevikutööks	Analüüs ja ettepanekud töövõimetoetuse tingimuste aja- ja asjakohasuse kohta pakutava sotsiaalkaitse piisavuse ja vähenenud töövõimega inimeste tööturule kaasatuse soodustamiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	24.09.2026
	Analüüs ja ettepanekud töötushüvitiste tõhustamise võimaluste kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.12.2023)
	Muutuvtunni kokkulepete analüüs ja ettepanekud regulatsiooni kehtestamiseks koostöös sotsiaalpartneritega vastavalt katseprojekti mõjuanalüüsi tulemusele	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	Täidetud (31.01.2024)
	Analüüs ja ettepanekud laevapereliikmete tööturu regulatsiooni ning sotsiaalsete garantiide muudatuste kohta (KATKESTATUD)	kliimaminister	sotsiaalkaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	
3.1.8. Tagame digiriigi toimimiseks ja turvariskide ennetamiseks iga-aastase baasrahastuse, et küberturve oleks kooskõlas tehnoloogia arengu ja ohupildiga. Seame konkreetsed digiriigi digitaalse jalajälje vähendamise ja energia kokkuhoiu eesmärgid.	Riigi IKT-sektori rohestamise tegevuskava	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	04.07.2024
	Analüüs ja ettepanekud digiriigi jätkusuutlikkuse ning personaalse riigi toimimise kohta, arvestades küberturvalisuse vajadusi (tehnoloogia moderniseerimine, taakvarast vabanemine, riskijuhtimine ja infoturbe meetmed)	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (31.08.2023)
	Eesti seisukohad EL kübervaldkonna solidaarsusiniitsiatiivi kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (21.09.2023)
	Analüüs ja ettepanekud riski- ja turbejuhtimise ning jätkusuutliku teenuste arengu tagamise kohta kohalike omavalitsuste digitaliseerimisel (KATKESTATUD)	majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister		Vabariigi Valitsus	
Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise					

<p>3.1.9. Seame eesmärgiks, et Eesti on ettevõtlus- ja maksukeskkonna ning välislepingute poolest parim maa Euroopas, kus luua ja hoida ettevõtte peakorterit ning mille kaudu globaalselt hallata varasid.</p>		Välislepingute analüüs ja ettepanekud Eesti ettevõtlus- ja majanduskeskkonna arendamiseks	välisminister	justiitsminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
		Eesti seisukohad siseturu tuleviku kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister, justiitsminister, haridus- ja teadusminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Analüüs ja ettepanekud laevanduspaketiga seotud maksumuudatuste kohta, et meremajandust tema eripäradest tulenevalt arendada ning soodustada laevafirmade ning muude merendusettevõtete peakontoreid Eestis	kliimaminister	rahandusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Reaalajamajanduse visiooni elluviimine, sh Põhja- ja Baltimaadega andmevahetuse projektide elluviimine	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister	minister	31.12.2025
		Välissuhtlemiseaduse muutmise seaduse eelnõu (välislepingute menetluse lihtsustamine)	välisminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
		Eesti seisukohad EL direktiivi eelnõu kohta, millega ütlustatakse maksejõuetusõiguse teatud aspekte	justiitsminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (18.05.2023)
		Eesti seisukohad direktiivi kohta, millega parandatakse digitaalsete tööriistade ja menetluste kasutamist ühinguõiguses	justiitsminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.09.2023)
	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi		Välislepingute menetluskeskkonna loomise algatamine (KATKESTATUD)	välisminister		minister

		Analüüs ja ettepanekud ettevõtluskeskkonna edasiarendamise kohta (KATKESTATUD)	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	
		Analüüs ja ettepanekud sadama- ja logistikasektori uute kestlike ärimudelite kasutuselevõtmise toetamiseks (KATKESTATUD)	kliimaminister	rahandusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	minister	
3.1.10. Tegeleme süsteemselt Eesti ettevõtetele kapitali kättesaadavusega, sealhulgas soodustame pensionifondide raha investeerimist Eesti majandusse, et soodustada rahvusliku kapitali akumulatsiooni ja Eesti ettevõtete konkurentsivõimet.		Analüüs ja ettepanekud ettevõtetele kapitali kättesaadavuse suurendamise kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	31.10.2024
		Analüüs ja ettepanekud pensionifondide investeringute, tasude ja kulude, sh mõju kohta Eesti ettevõtete kapitali kättesaadavusele	rahandusminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, sotsiaalkaitseminister	minister	31.10.2024
3.1.11. Analüüsime Rohelise Koridori loomise võimalust, millega soodustada kõrge lisandväärtusega investeeringuid läbi bürokraatia vähendamise, mis lühendab kõigi projekti elluviimiseks vajalike kooskõlastustega seotud menetlusaega.		Analüüs ja ettepanekud Rohelise Koridori loomise võimaluste kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister	regionaalminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024
3.2. PERSONAALNE RIIK						
3.2.1. Viime läbi eelarve revisjoni ja algatame null-eelarve reformi ehk ehitame riigieelarve üles nullist. Vaatame üle iga kuluartikli, et välja praakida ebavajalikud kulud ja kasutada eelarve raha võimalikult targalt ja säästlikult.		Eelarverevisjoni käigus aasta jooksul valminud töhustamiskavad	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	29.08.2024
		Riigieelarve revisjoni kava	rahandusminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (31.08.2023)
3.2.2. Tekitame avatud e-riigi kui platvormi, millele ettevõtted, kodanike ühendused jt saavad luua uusi lahendusi.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Ehituse e-hüppe toetamise tingimused ehitussektoris innovaatiliste digilahenduste loomise ja rakendamise soodustamiseks ning e-ehituse platvormil pakutavate teenuste laiendamiseks	kliimaminister		minister	Täidetud (24.10.2023)
		Analüüs ja ettepanekud e-riigi koosloomelise suurendamiseks (KATKESTATUD)	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	

		Pilveteenuste turuplatsi teekaart ja strateegia (KATKESTATUD)	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister	minister	
3.2.3. Toetame Riigi Teataja seaduste formaliseerimise protsessi viisil, mis võimaldab tekstidest genereerida küsimuse lahendamise või toimingureeglid, mida saab muuhulgas kasutada avaliku sektori teenuste tarkvaras.		Analüüs ja ettepanekud ning neist lähtuv katseprojekti kavand valitud seaduse või seadustiku ümberkujundamiseks	justiitsminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, riigisekretär	minister	Täidetud (22.12.2023)
3.2.4. Looime e-riigi mobiilirakenduse, mille kaudu riik jõuab informatsiooni ja teenustega personaalselt iga eestimaalasele.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Mobiilirakenduse lansseerimine	majandus- ja infotehnoloogiaminister	regionaalminister, justiitsminister	minister	19.06.2024
3.2.5. Viime seaduste tasemel sisse nii eraisikute kui ettevõtete jaoks andmete ühekordse esitamise printsiibi.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Analüüs ja ettepanekud andmete ühekordse küsimise printsiibi efektiivsemaks rakendamiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	14.03.2024
		Asutusteülene ettevõtjate aruandlusandmete standardiseerimine andmete riskisutuse ja andmete ühekordse küsimise printsiibi rakendamiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	31.12.2025
3.2.6. Asendame avalduse esitamise kohustuse nõusolekuga teenuste puhul, kus riigil on selgelt ning üheselt teada kodaniku õigus vastavat teenust saada.		Analüüs ja ettepanekud teenuse saamise nõusolekupõhiseks muutmise kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
3.2.7. Viime lõpuni e-arvete juba planeeritud rakendamise avalikus sektoris ja toetame kõigiti digitaalse arveldamise täielikku rakendamist ka erasektoris. E-arve on elektrooniline suhtlus masinate vahel.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Raamatupidamise seaduse muutmise eelnõu, millega kehtestatakse uus EL e-arve standard ja sätestatakse e-arve esitamise täpsemad reeglid	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	27.06.2024
		Ettevõtjate toetamine ja koolitamine e-arveldamise lahenduste ja e-arvete standardi kasutuselevõtul	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	31.01.2025
		Analüüs ja ettepanekud Eesti täielikuks üleminekuks Euroopa e-arvete standardile	rahandusminister		minister	Täidetud (09.05.2023)
		Eesti seisukohad EL digiajastu käibemaksu paketi kohta	rahandusminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (15.06.2023)

3.2.8. Vaatame üle kõik riigi teenused, kaotame dubleerimised. Vaatame üle kogu juhtimise ministeeriumides, ametites ja sihtasutustes ning selle raames ka ametnikkonna hulga. Teeme e-valimised võimalikuks nutiseadmetes.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Halduspoliitiliste muudatuste kavandamine lähtudes riigireformi analüüsist	rahandusminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	04.04.2024
		Vabariigi Valitsuse määruste "Vanglas kinni peetavatele isikutele tervishoiuteenuste osutamise korraldamise tingimused ja kord" ja "Vanglas kinni peetavale isikule riigieelarveliste võimaluste piires rahastatavate tervishoiuteenuste osutamise tingimused ja kord ning tervishoiuteenuste hulka kuuluvad tegevused" eelnõud	terviseminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	02.05.2024
		Analüüs personaalse riigi efektiivsemaks juhtimiseks, sh on analüüsitud IT-majade juhtimist	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	04.07.2024
		Analüüs ja ettepanekud tervishoiuteenuse osutajate (haiglad ja perearstid) infosüsteemide konsolideerimise tasuvuse kohta	terviseminister		minister	29.11.2024
		E-valimiste nutiseadmetes võimaldamise lahenduse loomise kava ja tehniline prototüüp	majandus- ja infotehnoloogiaminister	justiitsminister	minister	Täidetud (24.08.2023)
		Riigikogu valimise seaduse, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse, Euroopa Parlamendi valimise seaduse ja rahvahääletuse seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (e-hääletamine)	justiitsminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (24.08.2023)
		Euroopa Parlamendi valimiste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (09.11.2023)
		Vanglate ja arestimajade tervishoiuteenuse mudeli kirjeldus vanglameditsiini korraldamise üleandmiseks Sotsiaalministeeriumile alates juulist 2024	terviseminister	justiitsminister	minister	Täidetud (19.12.2023)

<p>3.2.9. Arendame digiriiki kasutajakeskselt ja uuendusi soosivalt, seades esikohale kasutajamugavuse nutiseadmes ning süsteemide ja teenuste turvalisuse. Võimaldame senisest enam personaalsele riigile omaseid teenus- ja otsustusprotsesse, tehisintellekti integreerimist andmepõhisesse otsustamisse.</p>		Kasutajakesksete ja uuenduslike teenuste teekaardid	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	29.02.2024
		Analüüs ja ettepanekud digiühiskonna arengukava uuendamiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	25.04.2024
		Eesti tehisintellekti tegevuskava	majandus- ja infotehnoloogiaminister	riigisekretär, haridus- ja teadusminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	14.03.2024
		Analüüs ja ettepanekud riigipilve kasutuselevõtu kontseptsiooni kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	04.07.2024
		Eesti seisukohad EL avaliku sektori digiagenda kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister	justiitsminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Eesti seisukohad EL andmepoliitika tuleviku kohta	majandus- ja infotehnoloogiaminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise					

		Isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse eelnõu (kaugtuvastuse võimaluse loomine)	välisminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.09.2023)
		Rahvastikuregistri visiooni uuendamine	siseminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, haridus- ja teadusminister, regionaalminister, sotsiaalkaitseminister, terviseminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (16.11.2023)
3.2.10. Avaandmete vaba kättesaadavuse tagamiseks loome erinevate riigi andmekogude riskkasutuse võimalusi ja kasutajasõbralikke juurdepääse. Loome paremad tingimused andmete riskkasutamiseks riigi- ja omavalitsuse tasandil.		Andmevaldkonna tegevuskava	majandus- ja infotehnoloogiaminister	riigisekretär, justiitsminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	14.03.2024
3.2.11. Koondame eesti.ee ettevõtja digivärvasse ettevõtja jaoks olulisemad avaliku sektori teenused ja teenustega seotud informatsiooni, luues proaktiivseid või sündmusteenuste põhiseid lahendusi. Soosime tehisintellekti ja masinõppe laialdast kasutust.		Ettevõtjate tehisintellekti baasil proaktiivsete teenuste loomine andmepõhiste äriotsuste tegemiseks	majandus- ja infotehnoloogiaminister		minister	31.01.2025
		Sündmusteenuste teekaart ja tegevuskava (KATKESTATUD)	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	
3.3. RAHANDUSPOLIITIKA						
3.3.1. Võtame eesmärgiks riigieelarve tasakaalu poole liikumise, vaatame üle nii riigieelarve tulu- kui ka kulupoole ja leiame kokkuhoiuvõimalused.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Riigieelarve (baas)seaduse muutmine finantsjuhtimise kvaliteedi parandamiseks, sh riigieelarve läbipaistvuse suurendamiseks, selgema õigusruumi ja eelarvedistsipliini tagamiseks ning finantsriskide paremaks juhtimiseks	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	25.09.2025
		Riigieelarve revisjoni kava	rahandusminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (31.08.2023)
		Eelarverevisjoni käigus aasta jooksul valminud töhustamiskavad	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	29.08.2024
3.3.2. Viime läbi riigieelarve revisjoni koos nulleelarve põhimõtetega ja suurendame eelarve		Riigieelarve revisjoni kava	rahandusminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (31.08.2023)

läbipaistvust.		Eelarverevisjoni käigus aasta jooksul valminud tõhustamiskavad	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	29.08.2024
3.3.3. Laiendame riigi ja kohalike omavalitsuste maksubaasi ja võtame senisest suurema fookuse tarbimise, saastamise ja vara maksustamisele.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Analüüs ja ettepanekud riigi ja kohalike omavalitsuste maksubaasi laiendamise kohta	regionaalminister	rahandusminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	19.12.2024
3.3.4. Kaotame 2025. aastast üksikisiku tulumaksule praegu kehtiva maksuküüru ja tõstame tulumaksuvabastuse 700 euronni kuus.		Käibemaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (11.05.2023)
3.3.5. Tõstame käibemaksu 2 protsendipunkti võrra 2024. aastal. Kaotame madalama käibemaksu erisuse majutusteenuse pakkujatele alates 1. jaanuarist 2025.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Käibemaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	rahandusminister	regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (11.05.2023)
3.3.6. Tõstame üksikisiku ja ettevõtte tulumaksu 2 protsendipunkti võrra 2025. aastal. Kaotame regulaarselt jagatavale kasumile kohalduva madalama tulumaksu määra.		Käibemaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	rahandusminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (11.05.2023)
3.3.7. Kehtestame automaksu 1. juulist 2024.		Automaksu kehtestamise eelnõu	rahandusminister	kliimaminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (18.01.2024)
3.3.8. Soosime maksupoliitikaga ringmajandust ja ressursside taaskasutust.		Jäätmereformi muutmise eelnõud (JäätS, PakS, KetS ja teised)	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	minister	26.09.2024
	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (maksupakett – vee erikasutustasu ja maavarade kaevandamisõiguse tasu)	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	26.06.2025
		Keskkonnatasude seaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (maksupakett)	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (26.09.2023)

3.3.9. Maksustame pakendite ja plasti kasutamist eesmärgiga vähendada pakendijäätmete teket.		Jäätmereformi väljatöötamiskavatsus	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiainminister	minister	29.02.2024
3.3.10. Jätkame pahede ja tervisealase riskikäitumise maksustamist, vältides samal ajal piirikaubanduse teket.	Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakud ja käitumise tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist	Tubaka, alkoholi ja hasartmängu täiendava maksustamise eelnõud	rahandusminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (11.05.2023)
3.3.11. Anname kohalikele omavalitsustele võimaluse kehtestada kohalikke makse.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Analüüs ja ettepanekud kohalike omavalitsuste maksubaasi laiendamise kohta	regionaalminister	rahandusminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	19.12.2024
3.3.12. Vaatame üle keskkonna- ja ressursitasud ning maksustame raadamise.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu (maksupakett – vee erikasutustasu ja maavarade kaevandamisõiguse tasu)	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	26.06.2025
		Keskkonnatasude seaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (maksupakett)	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (26.09.2023)
		Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister	regionaalminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (28.09.2023)
3.3.13. Suurendame hasartmängudest laekuvat riigi maksutulu.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Hasartmängu maksustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (11.05.2023)
3.3.14. Kaotame täiendava maksuvaba tulu laste, abikaasa ning eluasemelaenu intresside eest alates 2024. aastast.		Käibemaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (11.05.2023)
4. Haridus- ja teadusareng						
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):		"Eesti 2035" mõõdik: Kolmanda taseme haridusega 25–34aastaste osakaal: (algtase 43,9 (2022), sihttase 44 (2027))				
		"Eesti 2035" mõõdik: Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64aastaste) osakaal (algtase 74,7 (2022), sihttase 76,6% (2027))				
Valitsusliidu aluspõhimõtted						
4.1. EESTIKEELNE HARIDUS JA KOOLIKORRALDUS						
4.1.1. Muudame alus-, üld- ja kutsehariduse eestikeelseks vastavalt kehtivale seadusele.		Alusharidusseaduse eelnõu	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	28.03.2024

		Ülevaade eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava rakendamisest	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	27.06.2024
		Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava uuendamine	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.01.2024)
a) Viime 2024. aasta sügisest kogu Eesti alushariduse eestikeelseks, kus lapsed käivad ühises lasteaias, sõltumata nende kodusest keelest. 2024. aasta sügisest on igale lasteaialapsele tagatud eestikeelne või keelekümblusõpe vastavalt tema oskustele ja võimetele.		Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava uuendamine	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.01.2024)
b) Viime 2030. aastaks kogu Eesti põhihariduse eestikeelseks, kus lapsed käivad ühises koolis, sõltumata nende kodusest keelest. 2024. aasta sügisest on igale 1. ja 4. klassi alustavale muukeelsele õpilasele tagatud eestikeelne või keelekümblusõpe vastavalt tema oskustele ja võimetele. Ühtse Eesti kooli loomisel lähtume regionaalsetest eripäradest ja teadlaste esitatud soovitudest ning loome vajadusel nn vene koolile individuaalse üleminekukava.	Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul	Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava uuendamine	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.01.2024)
c) Kaasame lapsevanemaid üleminekul eestikeelsele haridusele. Tagame seoses üleminekul eestikeelsele õppele muu kodukeelega lastele koolides ja lasteaedades oma kultuuri ja emakeele õppimise võimaluse.		Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava uuendamine	haridus- ja teadusminister	kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.01.2024)
d) Üleminek eestikeelsele õppele seni vene- või mitmekeelse õppega koolides peab looma eeldused õpilaste aineteadmiste paranemisele.		Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava uuendamine	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.01.2024)
e) Tagame riigieelarvest raha eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava plaanipäraseks elluviimiseks.		Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava uuendamine	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.01.2024)
4.1.2. Võtame eesmärgiks tõsta nelja aastaga õpetajate palk 120%-le keskmisest palgast, sh suurendame diferentseerimisfondi osa.		Pikaajalise hariduskokkuleppe 2025–2027 sõlmimine	haridus- ja teadusminister	rahandusminister, regionaalminister	minister	31.12.2024
		Vabariigi Valitsuse määruse "Põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja töötasu alammäär" eelnõu	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Vabariigi Valitsuse määruse "Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord" muutmise eelnõu	regionaalminister	haridus- ja teadusminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (12.01.2024)

4.1.3. Loome haridustöötajate karjäärimudelid koos asjakohase koormusarvestuse ja palgamudeliga. Pöörame eritählepanu õpetajate järelkasvu probleemi lahendamisele.	Muudame haridussüsteemi õppijast lähtuvaks ja paindlikuks	Ettepanekud abiõpetaja kutsestandardi väljatöötamiseks	haridus- ja teadusminister		minister	29.02.2024
		Üldhariduskooli õpetajate karjäärimudeli kasutuselevõtu tegevuskava ja soovitud haridusasutuste juhtidele ja pidajatele õpetajate toetamiseks karjääriteekonna jooksul	haridus- ja teadusminister		minister	31.03.2025
		Õpetaja kutsestandardi süsteemi uuendamine, sh abiõpetaja kutsestandardi lisamine	haridus- ja teadusminister		minister	30.04.2025
		Õpetaja karjäärimudeli põhimõtted ja kasutuselevõtu tegevuskava üld- ja kutsehariduses	haridus- ja teadusminister		minister	Täidetud (29.01.2024)
		Õpetajate järelkasvu tegevuskava elluviimine	haridus- ja teadusminister		minister	pidev tegevus
4.1.4. Tõstame kohustusliku kooliea 18. eluaastani, põhikoolijärgse hariduse või kutse omandamiseni. Muudatus hakkab kehtima 2024. aastal põhiharidust lõpetavatele õpilastele.		Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja kutseõppeasutuse seaduse muutmise eelnõu	haridus- ja teadusminister	sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	04.04.2024
4.1.5. Muudame kutsehariduse atraktiivsemaks, kutsekoolides õppijad saavad lisaks kutse omandamisele konkurentsivõimelise keskhariduse (4-aastane õpe).	Viime inimeste teadmised, oskused ja hoiakud kooskõlla tööturu vajaduste ning majanduse struktuurimuutustega	Haridus- ja teadusministri määruse "Kutseõppeasutuse tegevustoetuse eraldamise põhimõtted ning nende rakendamise tingimused ja kord" muutmise (kutseõppe rahastamismudeli täpsustamine)	haridus- ja teadusminister		minister	13.12.2024
		Inseneriakadeemia käivitamine	haridus- ja teadusminister		minister	Täidetud (09.11.2023)
		Uute kutsekeskhariduse õppekavade väljatöötamise tegevuskava	haridus- ja teadusminister		minister	Täidetud (08.02.2024)
4.1.6. Peame oluliseks haridusvaldkonna koostööd erasektoriga, et lahendada üheskoos valdkonna väljakutseid. Näiteks saab koostöös erasektoriga leida lahendusi paindlike õppeviiside arendamisel, luua kaasaegset õppematerjali ja kasvatada noorte inimeste huvi reaali- ja loodusteaduste vastu.		Tegevuspõhimõte				

<p>4.1.7. Koolivõrk vajab selgemat korrastamist ja reegleid. Töötame välja koolivõrgu rahastusmudeli, mis soodustab kodulähedaste lasteaed-alkoolide kuni teise kooliastmega koolide pidamist. Kõik maakoolid 1.-6. klassis lähevad klassipõhisele rahastusele tingimusel, et seal õpib 3 aasta keskmisena 30 või rohkem last. Klassipõhine rahastus väheneb sujuvalt vahemikus 30 kuni 20 last.</p>		Ida-Virumaa koolivõrgu investeringute kava	haridus- ja teadusminister		minister	31.05.2024
<p>4.1.8. Tõstame koolijuhtimise kvaliteeti ja muudame koolijuhtide töölepingu tähtajaliseks. Looime haridusjuhtide värbamis- ja hindamiskomisjoni, mis on haridusasutuse pidajatele toeks kvaliteetsete juhtide värbamisel ja juhtide kvaliteedi hindamisel.</p>	<p>Muudame haridussüsteemi õppijast lähtuvaks ja paindlikuks</p>	Koolivõrgu rahastusmuudatuste kontseptsioon	haridus- ja teadusminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (13.07.2023)
<p>4.1.9. Vaatame üle senise hariduslike erivajadustega (HEV) laste õppekorralduse ja tugiteenuste põhimõtted ning otsime võimalusi, kuidas tugevdada kaasava hariduse korraldamist.</p>		Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (seoses haridusjuhtide tähtajaliste töölepingute ning atesteerimissüsteemi rakendamisega)	haridus- ja teadusminister		minister	31.07.2024
		Koolijuhi kompetentsi- ja karjäärimudeli rakendusplaan üld- ja kutsehariduses	haridus- ja teadusminister		minister	Täidetud (31.01.2024)
		Ettepanekud abiõpetaja kutsestandardi väljatöötamiseks	haridus- ja teadusminister		minister	29.02.2024
		Alusharidusseaduse eelnõu	haridus- ja teadusminister	sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024
		Kaasava hariduskorralduse tõhususe uuring ja ettepanekud kaasavat hariduskorraldust edendavate meetmete kavandamiseks	haridus- ja teadusminister		minister	30.08.2024

4.1.10. Keskkonna- ja kliimateadlikkuse suurendamiseks arendame roheoskusi ja -teadmisi kõikidel haridustasemetel ning elukestvas õppes. Keskkonnaharidus peab aitama igas vanuses õpilastel mõista keskkonnakriisi tekkimise põhjuseid ning olla orienteeritud lahendustele ehk kliimakriisi leevendamisele. Täiendame õppekavasid kestlikku arengut toetavate teadmistega.	Viime inimeste teadmised, oskused ja hoiakud kooskõlla tööturu vajaduste ning majanduse struktuurimuutustega	Loome riikliku keskkonnahariduse programmi	kliimaminister	haridus- ja teadusminister	minister	31.05.2024
		Kutse- ja kõrghariduse õppekavade analüüs keskkonnateadlikkuse seisukohast ja ettepanekud õppekavade arendamiseks	haridus- ja teadusminister		minister	31.01.2025
4.1.11. Suurendame mitteformaalse eestikeelse õppe võimalusi.	Muudame haridussüsteemi õppijast lähtuvaks ja paindlikuks	Ülevaade eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava rakendamise	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	27.06.2024
		Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava uuendamine	haridus- ja teadusminister	kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.01.2024)
4.2. KÕRGHARIDUS JA TEADUSRAHASTUS						
4.2.1. Investeeringe avalikke vahendeid teadus- ja arendustegevusse 1% SKP-st ning toetame ettevõtjaid, et erasektor investeeriks teadus- ja arendustegevusse vähemalt 2% SKP-st.	Võtame kasutusele uued lahendused ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamiseks	TA riigieelarves arvestamise ja kajastamise meetodika	rahandusminister	haridus- ja teadusminister, majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
		Eesti seisukohad EL teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi tuleviku kohta	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Vabariigi Valitsuse korralduse "Eesti teadustaristu teekaart" eelnõu	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	30.01.2025
4.2.2. Suurendame kõrghariduse tegevustoetust järgneval kolmel aastal 15% ja suurendame eraraha kaasamise võimalusi, et kasvatada kõrghariduse rahastamine 1,5%-ni SKP-st.	Parandame kõrghariduse kvaliteeti ja tõhustame selle rahastamist	Analüüs ja ettepanekud kõrghariduse rahastamise muutmiseks	haridus- ja teadusminister	siseminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
4.2.3. Toetame tasuta esimese eestikeelse kõrghariduse andmise jätkumist praeguses mahus. Anname ülikoolidele võimaluse kehtestada määratud juhtudel õppekoha tasu ka eestikeelses õppes.		Analüüs ja ettepanekud kõrghariduse rahastamise muutmiseks	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
4.2.4. Lubame seadusega küsida erandjuhtudel õppemaksu ka doktoriõppes.		Analüüs ja ettepanekud kõrghariduse rahastamise muutmiseks	haridus- ja teadusminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024

4.2.5. Loome võimaluse, et Eesti Töötukassa ümberõppetoetust saab kasutada õppemaksu tasumiseks.	Viime inimete teadmised, oskused ja hoiakud kooskõlla tööturu vajaduste ning majanduse struktuurimuutustega	Töötukassa ümberõppe tingimuste uuendamine	majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	30.09.2025	
4.2.6. Laiendame paindlike tasuliste õpivõimaluste pakkumist (nt osakoormusega õpe, üheaastased magistrikavad).	Parandame kõrghariduse kvaliteeti ja tõhustame selle rahastamist	Täiskasvanute koolituse seaduse muutmise seaduse eelnõu		haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024	
		Analüüs ja ettepanekud kutseseaduse tervikteksti uuendamiseks		haridus- ja teadusminister	minister	29.03.2024	
		Analüüs ja ettepanekud kõrghariduse rahastamise muutmiseks		haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024	
		Analüüs ja ettepanekud kõrghariduse rahastamise muutmiseks		haridus- ja teadusminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Analüüs ja ettepanekud õppelaenu süsteemi muutmiseks		haridus- ja teadusminister	rahandusminister	minister	30.04.2024
4.2.7. Töötame välja stiimulid ettevõtete kõrgharidusinvesteeringute kasvatamiseks.		Analüüs ja ettepanekud kõrghariduse rahastamise muutmiseks		haridus- ja teadusminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
4.2.8. Reformime õppelaenu süsteemi. Suurendame õppelaenu mahtu 6000 euronit õppeaastas ja pikendame tagasimakse perioodi.		Analüüs ja ettepanekud vajaduspõhise õppetoetuse tõstmiseks		haridus- ja teadusminister	minister	Täidetud (15.06.2023)	
4.2.9. Kahekordistame vajaduspõhise õppetoetuse.		Analüüs ja ettepanekud vajaduspõhise õppetoetuse tõstmiseks		haridus- ja teadusminister	minister	Täidetud (15.06.2023)	
5. Keskkond ja elurikkus							
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):		"Eesti 2035" mõõdik: Keskkonnatrendide indeks (algatase 75 (2021), sihttase >75 (2027))					
		"Eesti 2035" mõõdik: Ringleva materjali määr (algatase 15,1% (2021), sihttase 21% (2027))					
Valitsusliidu aluspõhimõtted							
5.1. ROHEREFORM JA RINGMAJANDUS							
5.1.1. Viime läbi rohereformi avaliku-, era- ja kolmanda sektori koostöös. Üheskoos ettevõtjatega kujundame Eesti majandusmudeli kliimaneutraalseks ja kestlikuks. Rohereform on valdkondadeülene – iga eelarveinvesteering peab viima meid kestlikuma keskkonnakasutuse ja majandusmudelini.		Kliimaseadus	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	27.06.2024	
		Kliimanõukogu	kliimaminister		minister	Täidetud (23.08.2023)	

	Kliimaseaduse väljatöötamiskavatsus	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	Täidetud (26.09.2023)
<p>5.1.2. Võtame koostöös teadlaste, ekspertide, kogukonnaühenduste ja ettevõtjatega vastu kliimaseaduse ning loome kliimaeesmärkide saavutamiseks õigusselguse ja investeerimiskindluse. Selleks, et tagada kõigile osapooltele ettenähtavus ja õiguskindlus Eesti 2030 kliimaeesmärkide täitmiseks ja 2050 kliimaneutraalsuse saavutamiseks, määratleme olulisemad sihttasemed, mis puudutavad erinevate elu- ja majandusvaldkondade tulevikku. Hindame koos ekspertkoguga perioodiliselt kliimaseaduse rakendamist.</p> <p>Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise</p>	Eesti seisukohad EL algatuse kohta, mis käsitleb 2040. aasta kliimaeesmärgi seadmist ja süsinikueelarvet perioodiks 2030–2050	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister, rahandusminister, sotsiaalkaitseminister, haridus- ja teadusminister, regionaalminister, terviseminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
	Kliimaseaduse väljatöötamiskavatsus	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	Täidetud (26.09.2023)
	Kliimaseadus	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	27.06.2024

5.1.3. Roheleppe eesmärkide saavutamine on võimalik vaid kogu ühiskonna teadlikkust suurendades ning erinevaid huvirühmi kaasates. Suurendame kommunikatsiooni-, teavitus- ja kaasamistegevusi keskkonnaalaste väljakutsete selgitamiseks, ühisosa leidmiseks ning temaatilise arutelukultuuri parandamiseks.	Peamisi sihtgrupe kaasav rohepöörde kommunikatsioonistrateegia ja tegevuskava	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	Täidetud (30.11.2023)
	e-ehituse platvormi ja ehitatud keskkonna 3D kaksiku kaasamistöriistad (KATKESTATUD)	kliimaminister	regionaalminister	minister	
	Euroopa uue Bauhausi sihte elluviiva ja rohepöört eestvedava ruumihariduse programm maast madalast (KATKESTATUD)	kliimaminister	kultuuriminister	minister	
5.1.4. Digitaliseerime jäätmemajanduse, et tagada kontroll jäätmevoogude üle. Jõustame „saastaja maksab“ printsiibi. Loomes inimestest lähtuvad jäätmete sorteerimislahendused. Tõhustame pakendijäätmete tootjavastutuse süsteemi toimimist ning seame müügi pakendi ringlussevõtule eraldi sihtmäära.	Eesti seisukohad EL pakendieeskirjade kohta	kliimaminister	regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiainister, rahandusminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (11.05.2023)
	Analüüs ja ettepanekud jäätmemajanduse digitaliseerimise kohta	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiainister, rahandusminister, regionaalminister	minister	Täidetud (20.12.2023)
	Eesti seisukohad EL jäätmete raamdirektiivi muutmise kohta toidu ja tekstiilijäätmete puhul	kliimaminister	regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiainister, rahandusminister, haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (01.02.2024)

5.1.5. Ringmajanduse teekaardis seame suunad Eesti ringmajanduse arenguks (sh ringlussevõtu võimalused) üheskoos riigi, omavalitsuste, vabakonna ja ettevõtjatega. Suurendame põlevkivi kaevandamisjääkide ja kõrvalsaaduste jm materjali ringlussevõttu mh läbi riigihangete. Kõrvaldame takistused ehitusmaterjalide ja lammutusjäätmete taaskasutamisel, hõlbustame hoonete otstarbe muutmist.	Võtame kasutusele ringmajanduse põhimõtted	Analüüs ja ettepanekud põlevkivi töötlemisel tekkivate jäätmete kasutamise võimaluste kohta väetisena	regionaalminister	kliimaminister	minister	29.02.2024
	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Riigihangete korraldamise strateegiliste põhimõtete arendamise tegevuskava (keskkonnahoidlik)	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	28.06.2024
	Võtame kasutusele ringmajanduse põhimõtted	Analüüs ja ettepanekud ehitiste, sealhulgas kultuuriväärtuslike, kohandatavusega arvestamiseks ning otstarbe muutmise hõlbustamiseks	kliimaminister	kultuuriminister, regionaalminister	minister	31.12.2025
		Riigihangete läbiviimise strateegilised põhimõtted	rahandusminister	kliimaminister, terviseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, riigisekretär	Vabariigi Valitsus	Täidetud (16.11.2023)
		Riigi jäätmekava	kliimaminister		minister	Täidetud (20.12.2023)

		Analüüs ja ettepanekud aheraine kohustuslikuks kasutamiseks Rail Balticu ehitamisel	kliimaminister	regionaalminister	minister	Täidetud (05.02.2024)
5.1.6. Töötame riigiasutustele ja omavalitsustele välja digiprügi ja IT-sektori keskkonna jalajälje vähendamise programmi.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Riigi IKT-sektori rohestamise tegevuskava	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kliimaminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	04.07.2024
		Keskkonnahoidlike IKT-valdkonna valikuid toetav rahastus- ja otsustusprotsess	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (31.08.2023)
5.1.7. Ringsete lahenduste arendamisel seame fookuse suure mõjuga majandussektoritele ehk ressursimahukatele tööstussektoritele – loome sihitud meetmed ja programmid, et aidata neil suurendada tõhusust ja töötada välja materjalide kõrgemal tasemel väärimise lahendusi.	Võtame kasutusele ohutu, keskkonnahoidliku, konkurentsivõimelise, vajaduspõhise ning jätkusuutliku transpordi- ja energiataristu	Ringmajanduse ressursi- ja energiatõhususe suurendamise meetme toetuse andmise tingimused (ringsete lahenduste arendamine)	kliimaminister	regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	minister	28.06.2024
5.1.8. Energiasõltumatuks ja inimeste kulude kokkuhoiuks on prioriteet elamute ja hoonete renoveerimine, toetame seda EL-i vahenditest.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna	Korterelamute rekonstrueerimise ja energiatõhususe suurendamise toetusmeetmete tingimuste uuendamine	kliimaminister	kultuuriminister, regionaalminister	minister	28.06.2024
		Väikeelamute energiatõhususe suurendamise toetusmeetme tingimuste uuendamine	kliimaminister		minister	28.06.2024
		Analüüs ja ettepanekud hoonete rekonstrueerimise ja taastuvenergialahenduste kasutuselevõtu regulatiivsete takistuste kohta	kliimaminister	justiitsminister	minister	30.06.2025

	vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnanohiuga arvestavalt	Analüüs ja ettepanekud mitmeluhoonete energiatõhususe suurendamiseks ja rekonstrueerimise meetmete väljatöötamiseks	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister	minister	Täidetud (16.01.2024)
		Teadusarendusprogrammi BuildEST elluviimine	kliimaminister		minister	pidev tegevus
		Analüüs ja ettepanekud elamute omanikele pakutava nõustamisteenuse kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamiseks ning digitööriistad renoveerimisprotsessi hõlbustamiseks (KATKESTATUD)	kliimaminister		minister	
5.1.9. Edendame ringmajanduse ärimudelite ja innovaatiliste ideede, näiteks jagamismajandus ja toode kui teenus kontseptsiooni ka riigi poolt pakutavate teenuste osas.	Pakume vajaduspõhist, kõiki transpordiliike hõlmavat ning koostoimivat transporditeenust	Ringmajanduse kestlike tootmis- ja tarbimismudelite meetme toetuse andmise tingimused (ringmajanduse ärimudelite ja innovatsiooni edendamine)	kliimaminister	regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, kultuuriminister	minister	31.07.2024
		Eesti seisukohad EL direktiivi eelnõu kohta, millega edendatakse kaupade parandamist	justiitsminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)
5.2. METSANDUS						
5.2.1. Võtame vastu koostatud metsanduse arengukava ja parandame metsandusandmete kvaliteeti, et senisest täpsemalt jälgida Eesti metsade seisundit. Seame sihiks, et majandusmetsade tagavara ei tohi väheneda. Eesmärgi saavutamiseks kiidame valitsuse tasandil 2023. aasta sügisel heaks metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu.		Looduskaitseaduse muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Metsanduse arengukava	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024

	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnanahoiuga arvestavalt	Metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Analüüs ja ettepanekud metsaandmete kvaliteedi kohta	kliimaminister		minister	Täidetud (20.12.2023)
5.2.2. Koostame metsanduspoliitika põhialused aastani 2050, mis raamistavad kestliku metsakasutuse põhimõtted kooskõlas seatud kliimaeesmärkidega.		Metsanduspoliitika põhialused aastani 2050	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.10.2025
5.2.3. Metsade majandamine ja puidu väärindamine peab tervikuna tagama, et metsandusvaldkond on süsiniku siduja. Eesti puit tuleb väärindada maksimaalselt ja lõpptooted peavad olema maksimaalse süsiniku sidumisvõimega.	Suurendame Eesti majandusele oluliste valdkondade võimekust	Kliimaseadus	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	27.06.2024
		Sektorite rohepöörde teekaartide väljatöötamise toetamiseks raamistik	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister	minister	29.11.2024
		Kliimaseaduse väljatöötamiskavatsus	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	Täidetud (26.09.2023)
5.2.4. Kõik metsandusega seotud andmed peavad olema digitaalsed, avalikud ja olema seotud teiste riiklike andmebaasidega (PPA, Teedeamet, EMTA jne).	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Eesti seisukohad EL metsaseire raamistiku kohta, mille eesmärk on hõlbustada avatud juurdepääsu täpsele teabele EL metsade seisundi ja majandamise kohta	kliimaminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
		Ülevaade metsandusega seotud andmete digitaliseerimisest ja muudatustest	kliimaminister	justiitsminister	minister	31.01.2025
5.2.5. Digitaliseerime kogu raieprotsessi ja sellega seonduva aruandluse. Raieteatise, raietööde ja raie lõpetamise andmed peavad kajastuma vahetult.		Ülevaade metsandusega seotud andmete digitaliseerimisest ja muudatustest	kliimaminister	justiitsminister	minister	31.01.2025

5.2.6. Hoiame asulatelähedast metsa ja puhkemetsi kui inimeste poolt kõrgelt väärtustatud elukeskkonda. Kirjeldame kõrgendatud avaliku huviga (KAH) alade regulatsiooni seaduses.		Metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
5.2.7. Katsetame riigimetsa hoidmist ja majandamist kogukonnametsana ning püsimetsana KAH aladel.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnanahoiuga arvestavalt	Riigimetsa Majandamise Keskuse omaniku ootused	kliimaminister	regionaalminister	minister	Täidetud (21.08.2023)
5.2.8. Üldjuhul on lageraie looduskaitsealadel piiratud.		Looduskaitseaduse muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
5.2.9. Puidu väärindamiseks ja suurema lisandväärtuse saamiseks peame vajalikuks puidukeemia arendamist.	Suurendame Eesti majandusele oluliste valdkondade võimekust	Sektorite rohepöörde teekaartide väljatöötamise toetamiseks raamistik	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister	minister	29.11.2024
5.2.10. Maksustame metsa- ja põllumaade raadamist.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Keskkonnatasude seaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (maksupakett)	kliimaminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (26.09.2023)
5.2.11. Analüüsime seniseid looduskaitsealade piirangute talumise hüvitamise põhimõtteid nii maaomanikele kui ka kohalikele omavalitsustele.		Looduskaitseaduse muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister	regionaalminister, kultuuriminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	26.09.2024
5.3. LOODUSKAITSE JA ELURIKKUSE SÄILITAMINE						
5.3.1. Elurikkuse taastamiseks kaardistame tervikliku rohevõrgustiku üle kogu Eesti, kaasates looduskaitse erametsaomanikke, kohalikke omavalitsusi ja kogukondi kooskõlas EL-i elurikkuse strateegiaga. Peatame elurikkuse näitajate halvenemise, toetades looduskaitselikku maakasutust ja taastades elupaiku.		Kaitstavate liikide ja elupaikade taastamise kava	kliimaminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	26.09.2024

		Ajakohastatud mullastikukaart	kliimaminister	regionaalminister	minister	30.11.2026
5.3.2. Üheskoos teadlaste ja erasektori esindajatega koostame Eesti turbapoliitika. Avatud ja korrastamata kaevandusalad ja jääksood on koormaks keskkonnale, samuti ei tohiks turvast kaevandada looduslikes soodes, sest see on vastuolus Eesti ja rahvusvaheliste suuniste ja kokkulepetega.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnanohiuga arvestavalt	Määruse "Kaevandamisega rikunud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri" muutmine	kliimaminister		minister	31.01.2025
		Määruse "Turba kaevandamise aastamäär ning kriitilise ja kasutatava varu suurus" muutmine	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.01.2025
		Riigimetsa Majandamise Keskuse omaniku ootused	kliimaminister		minister	Täidetud (21.08.2023)
5.3.3. Parandame Eesti vooluveekogude – jõgede ja ojade – seisundit, samuti vaatame üle väinade seisukorra ja parendamise võimalused.		Meetme "Kalade kudemistingimuste parendamise toetus" toetuse andmise tingimused	regionaalminister	kliimaminister	minister	01.03.2024
		Veemajanduskavade rakendamine veekogude hea seisundi saavutamiseks	kliimaminister		minister	pidev tegevus
5.3.4. Reformime keskkonnatasude süsteemi, et soosida saastamise vähendamist.	Suurendame Eesti majandusele oluliste valdkondade võimekust	Kliimaseadus	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	27.06.2024
	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Keskkonnatasude seaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (maksupakett)	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (26.09.2023)

5.3.5. Käivitame merekaitse reformi ja koostame tegevusplaani kestliku sinimajanduse arendamiseks.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnanahoiuga arvestavalt	Kestliku sinimajanduse arendamise tegevusplaani	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister, siseminister, kaitseminister	minister	06.01.2025
		Analüüs ja ettepanekud merekaitse reformi käivitamiseks	kliimaminister	regionaalminister, siseminister, kaitseminister	Vabariigi Valitsus	06.03.2025
5.3.6. Uuendame harrastuspüügi ja kutselise kalapüügi tasusüsteemi.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Analüüs ja ettepanekud harrastuspüügi ja kutselise kalapüügi tasusüsteemi uuendamiseks	regionaalminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
5.4. RUUMIPLANEERIMINE						
5.4.1. Reorganiseerime senise ruumilise planeerimisega tegelevate ametkondade struktuuriüksused ühtseks maa- ja ruumiametiks.		Ülevaade Maa- ja Ruumiameti loomise ettevalmistuste hetkeseisust	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
		Vabariigi Valitsuse seaduse ja sellega seonduvate teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (Maa- ja Ruumiameti loomine)	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	29.08.2024
		Maaeluministeeriumi põhimääruse ja teiste seotud õigusaktide muutmine	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)
		Ülevaade Maa- ja Ruumiameti moodustamise põhimõtetest ja eesmärkidest	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.12.2023)
		Ülevaade uuringust "Tervikliku ruumipoliitika kujundamine kvaliteetse ja jätkusuutliku elukeskkonna saavutamiseks" (KATKESTATUD)	kliimaminister	regionaalminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	

5.4.2. MaRu nõustab mh kohalike kliimakavade koostamist, mis koos professionaalsema ruumiplaneerimisega aitab kohaneda kliimamuutustega, vältida segregeerumist, valmistuda tulevikuks ja hoida keskkonda.

Ülevaade Maa- ja Ruumiameti loomise ettevalmistuste hetkeseisust	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
Vabariigi Valitsuse seaduse ja sellega seonduvate teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (Maa- ja Ruumiameti loomine)	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	29.08.2024
Ehitusgiidi arendus, et tagada parem, selgem ja ühtlasem arusaam ehitusvaldkonna normidest	kliimaminister		minister	31.12.2024
Ülevaade Maa- ja Ruumiameti moodustamise põhimõtetest ja eesmärkidest	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.12.2023)
e-ehituse platvormil digitööriistad suurte taristuprojektide paremaks planeerimiseks ja nendevaheliste konfliktide/lõikuvuste ennetavaks leidmiseks (infraBIM) (KATKESTATUD)	kliimaminister		minister	
Ülevaade Maa- ja Ruumiameti loomise ettevalmistuste hetkeseisust	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
Vabariigi Valitsuse seaduse ja sellega seonduvate teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (Maa- ja Ruumiameti loomine)	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	29.08.2024
Ülevaade Maa- ja Ruumiameti moodustamise põhimõtetest ja eesmärkidest	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.12.2023)

5.4.3. MaRu eesmärk on kvaliteetne elukeskkond nii linnas kui maal. Panustame kaasaegse ruumiplaneerimise parima praktika kasutamisele liikuvuse, taristu ja linnade arengus, et vähendada sundliikumisi, segregatsiooni, kulusid ja keskkonnajalajälge

5.4.4. Lisame ehitus- ja planeerimisseadusesse kvaliteetse ruumi põhimõtete järgimise kohustuse. Toetame ühistranspordikeskset kinnisvaraarendust ja säästvate liikumisviiside eelisarendamist.

Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt

Planeerimisseaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	regionaalminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
Analüüs ja ettepanek juurdepääsuvõrkude väljaehitamise kiirendamiseks (viimane miil) erinevate toetusmeetmete rakendamise kaudu	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	28.03.2024
Analüüs ja ettepanekud, kuidas soodustada sidetaristu rajamist uutes elu- ja äripiirkondades ning riigi maanteed ja raudteede ehitamisel	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024
Ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister	kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
Analüüs ja ettepanekud eluasemepoliitika ajakohastamiseks lähtuvalt kvaliteetse ruumi aluspõhimõtetest	kliimaminister		minister	31.12.2025
Üleriigilise planeeringute menetlemise infosüsteemi PLANIS käivitamine e-ehituse platvormil ja selle teenuste riiklik harmoneerimine	regionaalminister	kliimaminister	minister	31.12.2025
Harju maakonna maavarade teemaplaneering	regionaalminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	26.03.2026
Üleriigiline planeering "Eesti 2050"	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	26.11.2026

	Rapla ja Pärnu maakonna maavarade teemaplaneering	regionaalminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	17.12.2026
<p>5.4.5. Seame eesmärgiks renoveerida energiatõhusalt võimalikult suur osa meie hoonetest, sh avaliku sektori hooned. Rakendame projekteerimises ja ehituses hoonete elukaarepõhise CO2 hindamise meetodika. Kehtestame avalikele ja ärihoonetele energiaklassi targa jälgimise kohustuse.</p>	Ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister	kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
	Lahendused/juhendid ajalooliste hoonete energiatõhususe parandamiseks, mis arvestavad nende väärtuste säilimise ja muinsuskaitsete nõuetega	kliimaminister	kultuuriminister	minister	30.06.2025
	Reaalajas info Eesti hoonefondi energiatõhususe kohta nutikate lahenduste abil (dünaamiline energiamärgis)	kliimaminister		minister	31.12.2025
	Uutele hoonetele oleusringipõhise süsinikujalajälje hindamise nõude seadmine	kliimaminister	kultuuriminister, rahandusminister	minister	31.12.2025
	Hoonete rekonstrueerimise pikaajaline strateegia	kliimaminister	kultuuriminister, rahandusminister	minister	pidev tegevus
	Omaniku ootused RKAS-le	rahandusminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	27.03.2025
	5.4.6. Viime sisse põhimõtte, et uued avalikud hooned peavad eelistatult olema ehitatud puidust. See on kliimaneutraalne ehitus, mis loob süsinikulaod.				

		Uutele hoonetele olelusingipõhise süsinikujalajälje hindamise nõude seadmine	kliimaminister	kultuuriminister, rahandusminister	minister	31.12.2025
		Üleriigiline planeering "Eesti 2050"	regionaalminister	kliimaminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	26.11.2026
		Analüüs ja ettepanekud hoonete tehase rajamise toetamiseks kooskõlas Euroopa uue Bauhausi põhimõtetega (KATKESTATUD)	kliimaminister	kultuuriminister, rahandusminister	minister	
6. Energeetika ja taristu						
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):		"Eesti 2035" mõõdik: Taastuvenergia osakaal energia summaarses lõpptarbimises (algtase 38% (2021), sihttase 55% (2027))				
Valitsusliidu aluspõhimõtted						
6.1. ENERGIA VARUSTUSKINDLUS JA ROHEENERGIA						
6.1.1. Käsitleme taastuvenergeetikat kui ülekaalukat avalikku huvi. Muudame kiiremaks taastuvvõimsuste planeerimise, rajamise ja võimaluse võrku pääseda. Määrame kriteeriumid ülekaaluka avaliku huvi projektide valikuks ning kiirendatud ja lihtsustatud korras ehitamiseks.	Võtame kasutusele ohutu, keskkonnahoidliku, konkurentsivõimelise, vajaduspõhise ning jätkusuutliku transpordi- ja energiataristu	Toetuse andmise tingimused KOVide suutlikkuse suurendamiseks taastuvenergeetika planeerimisel	regionaalminister		minister	Täidetud (12.07.2023)
		Riigisisese õigusaktide muudatused seoses loamenetluse kiirendamisega, mis EL tasandil 2022. a lõpus kokku lepiti	kliimaminister	justiitsminister		Täidetud (28.09.2023)
		Analüüs ja ettepanekud valikukriteeriumide kohta, millele peavad taastuvenergiat tootvad projektid vastama, et nad panustaksid Eesti taastuvenergia 2030. a eesmärgi saavutamisse, ning millega saavad sellised projektid arendamisel kiirendatud korras edasi liikuda	kliimaminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (11.01.2024)
6.1.2. Soosime ja rakendame erasektoris loodud võimalusi energiatarbe ning seeläbi tipukoormuse ja kulutuste vähendamisel, töötades EL-i tasandil selle nimel, et tarbimise juhtimise kompenseerimine toimuks elektriturul.	Lähme üle kliimaneutraalsele energiatootmisele, tagades energiapuulgeoleku	Elektrituruseaduse muutmise seadus	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024

		Eesti seisukohad EL elektriturureformi eelnõude kohta	kliimaminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.05.2023)
6.1.3. Seame avaliku sektori eeskujuks kliimajalajälje vähendamisel.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Riigi Kinnisvara AS omaniku ootuste täiendamine, et katta kliima- ja kehtivuseesmärkide saavutamine, sh tegevuskava täpsustamine horisontaalsetest strateegiatest tulenevate tegevustega (nt väärtuspõhised, allianss- ja innovatsiooni toetavad hanked)	rahandusminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
		Kultuuri ja spordi keskkonnahoiu tegevuskava	kultuuriminister		minister	30.06.2025
		Analüüs ja ettepanekud riigiasutuste keskkonna- ja kasvuhooonegaaside jalajälje vähendamise kohta	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	27.03.2025
		Ülevaade kultuuri ja spordi keskkonnajalajälje mõõtmise ja vähendamise uuringust	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (06.07.2023)
		Määruse "Energiatõhususkohustuse jaotuskava" muutmise	kliimaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (16.11.2023)
6.1.4. Toetame tööstusettevõtteid energiaülemineku tegemisel ja ressursitõhususe parandamisel.	Võtame kasutusele ringmajanduse põhimõtted	Ressursitõhususe meetme toetuse andmise tingimused (tööstusettevõtete toetamine ressursitõhususes)	kliimaminister	regionalminister	minister	30.04.2024
		Meetmemääruse "Toetuse andmise tingimused ja kord tööstusaladel taastuvelektri tootmiseseadmete kasutuselevõtu hoogustamiseks" muutmise	kliimaminister		minister	Täidetud (20.08.2023)
6.1.5. Langetame 2023. aasta jooksul analüüsipõhised otsused energiasüsteemi järgnevate kümnendite valikutes. Taastuvelektri 100% eesmärgi täitmiseks korraldame hinnalae ja -põrandaga vähempakkumised, sh meretuuleparkide kiiremaks rajamiseks.		Elektrituruseaduse muutmise seadus	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	31.08.2024
		Riiklik energia- ja kliimakava	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	27.02.2025
		Analüüs ja ettepanekud, kas ja millises mahus on vaja meretuuleparkide tarbeks välja töötada spetsiifiline toetusmeede	kliimaminister	regionalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (12.10.2023)
6.1.6. Seame eesmärgiks, et Eestist saaks taastuenergiat eksportiv riik.		Riiklik energia- ja kliimakava	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	27.02.2025

6.1.7. Tuumaenergeetika töörühma raporti alusel otsustame, kas ja millises rollis võiks Eesti energeetikaportfellis olla tuumaenergia.	Lähme üle kliimanetraalsele energiatootmisele, tagades energiapulgeoleku	Tuumaenergia töörühma aruanne	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	02.05.2024
6.1.8. Taastuvenergeetikaga proportsioonis pöörame tähelepanu salvestusvõimsuste rajamisele ning loome EL-i ühishuviks olevate strateegiliste energeetikaprojektide realiseerimiseks vajaliku garantiimehhanismi.		Analüüs radioaktiivsete jäätmete lõpladustuspaiga rajamiseks (KATKESTATUD)	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	
6.1.9. Soodustame rohevesinik tehnoloogia arengut. Toetame geotermiaalenergia uuringuid, samuti jääksoojuse, reovee ja merevee soojuse kasutamist kütteks ja jahutuseks.	Võtame kasutusele ohutu, keskkonnahoidliku, konkurentsivõimelise, vajaduspõhise ning jätkusuutliku transpordi- ja energiataristu	Elektrituruseaduse muutmise seadus	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	30.04.2024
6.1.10. Investeeringute võrguettevõtete koordineeritud plaani järgi võrkudesse eesmärgiga suurendada ilmastikukindlust, puhastada võrgud fantoomliitumistest, tugevdada ühendusi saartega ja anda võimalus liituda uutel tootmistel.		Analüüs ja ettepanekud EL taastuvenergia rahastamise mehhanismi (RENEWFM) kasutusvõimaluste kohta ning riigisiseste regulatsioonide muutmise kohta, et suurendada salvestusturu atraktiivsust (KATKESTATUD)	kliimaminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	
6.1.11. Viime lõpuni Elektrilevi eraldamise Eesti Energiast.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt	Ajakohastatud vesinikuteekaart	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	minister	28.02.2026
6.1.12. Eraldame põlevkivi kaevandamise Eesti Energiast ja loome eraldi äriühingu, mis tagab võrdse ligipääsu põlevkivi ressursile kõikidele turuosalistele kulupõhise hinnaga. Eelistame uute kaevanduste avamisele olemasolevate kaevanduste ära kasutamist.		Ülevaade vesinikuteekaardi elluviimisest, geotermiaalenergia ja vesiniku katseprojektide tulemustest (KATKESTATUD)	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	
6.1.11. Viime lõpuni Elektrilevi eraldamise Eesti Energiast.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt	Ülevaade Elektrilevi OÜ elektrivõrgu arengukavast	kliimaminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
6.1.12. Eraldame põlevkivi kaevandamise Eesti Energiast ja loome eraldi äriühingu, mis tagab võrdse ligipääsu põlevkivi ressursile kõikidele turuosalistele kulupõhise hinnaga. Eelistame uute kaevanduste avamisele olemasolevate kaevanduste ära kasutamist.		Analüüs ja ettepanekud Eesti Energia restruktureerimise kohta	rahandusminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	06.06.2024
6.1.12. Eraldame põlevkivi kaevandamise Eesti Energiast ja loome eraldi äriühingu, mis tagab võrdse ligipääsu põlevkivi ressursile kõikidele turuosalistele kulupõhise hinnaga. Eelistame uute kaevanduste avamisele olemasolevate kaevanduste ära kasutamist.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt	Maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024
6.1.12. Eraldame põlevkivi kaevandamise Eesti Energiast ja loome eraldi äriühingu, mis tagab võrdse ligipääsu põlevkivi ressursile kõikidele turuosalistele kulupõhise hinnaga. Eelistame uute kaevanduste avamisele olemasolevate kaevanduste ära kasutamist.		Analüüs ja ettepanekud Eesti Energia restruktureerimise kohta (KATKESTATUD)	rahandusminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	

6.1.13. Ruumilise arengu ja tõhusaima mitmeotstarbeline maakasutuse eesmärgil peab tulevikus nihkuma fookus suurtelt maapinnale paigaldatud päikeseparkidelt rohkem hoonetele ja rajatistele paigaldatavatele päikesepaneelidele.	Lähme üle kliimanetraalsele energiatootmisele, tagades energiapuulgeoleku	Ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister	regionaalminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	27.06.2026
6.1.14. Toetame kogukondade, maaomanike ja ettevõtete hajutatud energiatootmisprojektide, sh mikrovõrkude väljaarendamist ja energiaühistute loomist.	Võtame kasutusele ohutu, keskkonnahoidliku, konkurentsivõimelise, vajaduspõhise ning jätkusuutliku transpordi- ja energiataristu	Ülevaade Elektrilevi OÜ elektrivõrgu arengukavast	kliimaminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
	Lähme üle kliimanetraalsele energiatootmisele, tagades energiapuulgeoleku	Ülevaade tegevustest ja meetmetest kohalike omavalitsuste suutlikkuse suurendamiseks taastuvenergeetika planeerimisel	kliimaminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	26.09.2024
6.1.15. Loomme kodutarbijatele ja korteriühistutele elektritootjana fikseeritud hinnaga liitumise võimaluse 30 kW ulatuses.	Võtame kasutusele ohutu, keskkonnahoidliku, konkurentsivõimelise, vajaduspõhise ning jätkusuutliku transpordi- ja energiataristu	Ülevaade Elektrilevi OÜ elektrivõrgu arengukavast	kliimaminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
6.1.16. Võrke arendades võtame arvesse ka elektrisõidukite osatähtsuse kiirenevat kasvu ja sellega kaasnevat laadimisvõimaluste väljaarendamist.		Analüüs ja ettepanekud sõiduautode ja veokite laadimisjaamade asukohtade, nende maksumuse ja erasektori ehitatavate jaamade ning mahupõhise laadimisvajaduse kohta	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	28.03.2024
6.1.17. Rajame uusi välisühendusi Eesti energiakindluse kasvatamiseks.		Ülevaade energiavõrkude välisühenduste rajamisest	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (23.11.2023)
		Vaheülevaade energiavõrkude välisühenduste rajamisest	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	29.05.2025
6.1.18. Ühendame Eesti Mandri-Euroopa elektrivõrku hiljemalt aastaks 2025.		Analüüs ja ettepanekud Eesti Mandri-Euroopa võrku ühendamise kiirendamise kohta	kliimaminister	siseminister, välisminister, riigisekretär, kaitseminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (27.04.2023)
		Vaheülevaade Eesti Mandri-Euroopa elektrivõrku ühendamisest	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	25.07.2024

6.1.19. Toetame Läänemere meretuuleparkide elektrivõrgu rajamist ja lisamist Euroopa projektide hulka.		Analüüs ja ettepanekud Eesti uute välisühenduste rajamise kohta	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (23.11.2023)
6.1.20. Toetame Eesti ja Euroopa Liidu jaoks oluliste maavarade kasutuselevõtu uurimise jätkamist ning otsime võimalust keskkonda hoides luua Eesti rahvale seeläbi uut jõukust.	Suurendame Eesti majandusele oluliste valdkondade võimekust	Maapõuseaduse väljatöötamiskavatsus	kliimaminister		minister	28.06.2024
		Eesti seisukohtad EL kriitiliste maavarade määruse eelnõu kohta	kliimaminister	regionaalminister, välisminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (08.06.2023)
		Analüüs ja ettepanekud rohepöördeks vajalike kriitiliste toormete võimaliku kaevandamise ja tootmise kohta	kliimaminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (18.01.2024)
6.1.21. Aastaks 2027 teeme avaliku konkursi juhitava võimsusreservi hankimiseks.		Riigiabi loa andmise taotlus	kliimaminister		minister	03.02.2025
		Elektriturseaduse muutmise seaduse eelnõu võimsusmehhanismi rakendamiseks	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.12.2023)
		Vähempakkumine juhitava võimsusreservi hankimiseks (KATKESTATUD)	kliimaminister		minister	
6.1.22. Teeme gaasituru dekarboniseerimise kava biogaasi turu laiendamiseks.		Toetuse andmise tingimused biometaanitootmise ja kasutuselevõtmise suurendamiseks	regionaalminister	kliimaminister	minister	31.07.2024
		Riiklik energia- ja kliimakava	kliimaminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	27.02.2025
		Maagaasi dekarboniseerimise teekaart	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	31.03.2025
		Eesti seisukohtad raskeveokite heitenormide määruse kohta	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (08.08.2023)
6.1.23. Lõpetame puidu põletamise tööstuslikus elektritootmises ja teeme koostööd selle lõpetamiseks teistes Euroopa riikides, kuid kasutame biomassi kohalikes koostootmisjaamades. Toetame puidu kaskaadkasutust ja kasutamist kõrgema lisandväärtuse loomiseks, mitte energeetilise puidu ekspordiks.	Lähme üle kliimanetraalsele energiatootmisele, tagades energiapuulgeoleku	Eesti seisukohad Euroopa Liidu 2040 kliimaraamistiku kohta	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Energiamajanduse korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	19.12.2024

		Eesti EL poliitika 2023–2025 prioriteedid	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)
		Elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu (KATKESTATUD)	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	
6.2. TARISTU JA ÜHENDUSED						
6.2.1. Viime läbi liikuvusreformi ja sünkroniseerime erinevad transpordiliigid ning arendame nõudepõhist liikuvust. Tagame tasuta ühistranspordi lastele, eakatele ja puuetega inimestele.	Pakume vajaduspõhist, kõiki transpordiliike hõlmavat ning koostoimivat transporditeenust	Liikuvusreformi kontseptsioon (ettepanekud ühistranspordiseaduse muutmiseks)	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	14.03.2024
		Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsus	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	26.09.2024
		Ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	25.09.2025
6.2.2. Läheme edasi kokkulepitud mahus Tallinn-Tartu, Tallinn-Pärnu maanteedel liiklusohlike kohtade ümberehitamisega, kasutades 2+2 või 2+1 sõiduradade põhimõtet.		Riigiteede teehoiukava	kliimaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (01.02.2024)
6.2.3. Jätkame Rail Balticu väljaehitamist.		Ülevaade ja ettepanekud Rail Balticu väljaehitamise kohta	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
6.2.4. Tagame raudteetaristu korrashoiu ja kiiruste kasvu ning läheme edasi raudtee elektrifitseerimisega.	Võtame kasutusele ohutu, keskkonnahoidliku, konkurentsivõimelise, vajaduspõhise ning jätkusuutliku transpordi- ja energiataristu	Avaliku raudteeinfrastruktuuri arendamist suunav tegevuskava	kliimaminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
6.2.5. Koostame üleriigilise rattastrateegia, mille eesmärk parandada rattaga liikumis- ja parkimisvõimalusi ning tagada senisest suurem jalgratturite ohutus igapäevases liikluses.		Rattastrateegia	kliimaminister	regionaalminister	minister	

		Suurlinnade jalgrattateede põhivõrkude ehitamise ja jalgratta parkimisvõimaluste parandamise toetuse andmise tingimused	kliimaminister	regionaalminister	minister	Täidetud (25.08.2023)
6.2.6. Tagame parvlaeva- ja lennuühendused saartega vähemalt senisel tasemel ning analüüsi parandamisvõimalusi.		Analüüs ja ettepanekud parvlaeva- ja lennuühenduste parandamisvõimaluste kohta	regionaalminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	19.12.2024
6.2.7. Meremajanduse arendamiseks kaasajastame merenduse seadusandluse, arvestame valdkonna eripäradega ekspordigarantiide tingimuste puhul ning tähtsustame väikesadamate piirkondlikku rolli.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Analüüs ja ettepanekud nüüdisaegse lootsiteenuse rakendamiseks Eestis	kliimaminister	kaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	27.03.2025
		Analüüs ja ettepanekud merenduse õigusaktide korrastamiseks	kliimaminister	kaitseminister, sotsiaalkaitseminister, justiitsminister, välisminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	29.05.2025
		Merekeskkonnakaitse seaduse väljatöötamiskavatsus (KATKESTATUD)	kliimaminister	regionaalminister	minister	
6.2.8. Turutõrkega piirkondades arendame riiklike meetmetega välja vabavõrguna pakiautomaatide võrgustiku, et tagada side ja teenuse pakkumise võimalused kogu riigis.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt	Analüüs ja ettepanekud vabavõrguna toimiva üleriigilise pakiautomaatide võrgustiku loomise kohta	regionaalminister		minister	31.05.2024
6.2.9. Toetame Euroopa Komisjoni algatust viia raudteeliiklus Baltikumis üle Euroopa laiusega raudteele.	Võtame kasutusele ohutu, keskkonnahoidliku, konkurentsivõimelise, vajaduspõhise ning jätkusuutliku transpordi- ja energiataristu	Analüüs ja ettepanekud Eestis Euroopa rööpmelaiusega raudtee ülemineku kohta (uue TEN-T määruse nõue)	kliimaminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	27.11.2025
7. Regionaalpoliitika ja maaelu						
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):	"Eesti 2035" mõõdik: Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL 27 keskmisest (algase 60,7% (2021), sihttase >60,7% (2027))					
Valitsusliidu aluspõhimõtted						
7.1. PIIRKONDLIK ARENG						
7.1.1. Suurendame kohalike omavalitsuste finantsautonoomiat. Võimaldame kohalikele omavalitsustele suuremat paindlikkust kohalike maksude kehtestamisel.		Analüüs ja ettepanekud riigi ja kohalike omavalitsuste maksubaasi laiendamise kohta	regionaalminister	rahandusminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	19.12.2024

7.1.2. Tasakaalustame omavalitsuste tulubaasi, et vähendada valglinnastumise ja regionaalse mahajäämuse negatiivseid mõjusid, arvestades mh rahvastiku jaotust ja töökohtade paiknemist		Analüüs ja ettepanekud kohalike omavalitsuste tulubaasi ümberkujundamiseks	regionaalminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024
7.1.3. Vaatame kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kaasajastamise käigus üle kohalike omavalitsuste ja keskvalitsuse ülesannete jaotuse ning rahastuse.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	regionaalminister	rahandusminister, siseminister, kultuuriminister, justiitsminister, terviseminister, sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
7.1.4. Soodustame toetuste jagamisel omavalitsuste koostööd. Motiveerime toetusmeetmete omavastutusmäärade ja mahtudega kohalikke omavalitsusi tegema koostööd ning leidma ühiseid investeringuobjekte.		Analüüs ja ettepanekud tuleviku kohaliku omavalitsuse mudelite alternatiividega	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	12.12.2024
7.1.5. Tugevdame Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamisel ettevõtlustoetuste regionaalse jaotamise põhimõtet. Selleks kehtestame suuremat regionaalset tasakaalu loovad tingimused toetuste taotlemiseks ja kasutamiseks eesmärgiga suunata Nutikam Eesti ja Rohelisem Eesti ettevõtlusmeetmete puhul vähemalt 40% toetustest väljapoole Tallinna ja Tartu regioone.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	regionaalminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	27.03.2025
		Ülevaade omavalitsustele mõeldud toetusmeetmete tingimustest ja ettepanekud järgmiste sammude kohta	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024
		Ülevaade regionaalse jaotamise põhimõtte rakendamisest Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamisel	regionaalminister	rahandusminister, kliimaminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
		Analüüs ja ettepanekud Nutikam Eesti ettevõtlusmeetmete puhul vähemalt 40% toetuste suunamiseks väljapoole Tallinna ja Tartu regioone	majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister, kultuuriminister, rahandusminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (18.01.2024)

		Analüüs ja ettepanekud Rohelisem Eesti ettevõtlusmeetmete puhul vähemalt 40% toetuste suunamiseks väljapoole Tallinna ja Tartu regioone	kliimaminister	rahandusminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (25.01.2024)
7.1.6. Euroopa Liidu toetusmeetmete rakendamisel arvestame piirkondlike eripäradega, et vähendada piirkondlikku mahajäämist	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Ülevaade regionaalse jaotamise põhimõtte rakendamisest Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamisel	regionaalminister	rahandusminister, kliimaminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
		Regionaalsete eripärade arvestamisele suunatud Kesk-Eesti ja Lõuna-Eesti regionaalsete nõukogude ja regionaalsete arengulepete katseprojekti elluviimine	regionaalminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	12.12.2024
		Terviseministri toetuse andmise tingimuste käskkirjade "Tervishoiuasutuste energiatõhusus" ja "Integreeritud heaoluteenuste arendamise ja osutamise keskused" kinnitamine (Kuressaare haigla ja Narva haigla)	terviseminister	minister	Täidetud (20.12.2023)	
7.1.7. Suurendame kohaliku omavalitsuse autonoomiat riigile kuuluva maa kasutuselevõtmisel. Kaardistame linnades ja asulates kasutuses mitteoleva riigimaa ning võõrandame selle ettevõtluse, kogukondlike ja avalike huvide täitmise eesmärgil kohalikele omavalitsusele.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt	Analüüs 2023. a muudetud riigivaraseaduse sätete rakendamisest KOVdele riigimaa võõrandamisel	regionaalminister	kliimaminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
7.1.8. Laiendame Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) kaudu käivitatud eluaseme kaaslaenu pilootprogrammi kõigisse Eesti piirkondadesse. Pakume maapiirkonda kodu rajavatele peredele läbi MES-i ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse kaaslaenu ja käendusi.	Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika eesti rahva kestlikkuse ja heaolu tagamiseks	Eluaseme kaaslaenu meede	regionaalminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, kliimaminister	minister	29.02.2024
		Analüüs ja ettepanekud eluasemepoliitika ajakohastamiseks lähtuvalt kvaliteetse ruumi aluspõhimõtetest (KATKESTATUD)	kliimaminister		minister	
7.1.9. Vähendame väljaspool Tallinna ja Tartut ning nendega külgnevate omavalitsuste asustusüksuste KredExi korterelamute rekonstrueerimistoetuse omaosalusmäära 30%-ni. Piloteerime kvartalipõhist renoveerimisprogrammi.		Korterelamute rekonstrueerimistoetuse toetuse andmise tingimuste muutmine	kliimaminister	kultuuriminister, regionaalminister	minister	28.06.2024

	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna	Kvartalipõhise renoveerimisprogrammi katseprojekt	kliimaminister	regionaalminister	minister	30.09.2025
7.1.10. Avaliku ruumi kvaliteetsemaks muutmiseks jätkame nn kolemajade lammutamist ja loome avaliku ruumi parandamise programmi.	vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt	Analüüs ja ettepanekud kasutusest välja langenud ehitiste lammutustoetusega jätkamise kohta eesmärgiga suurendada materjali taaskasutamist	kliimaminister	kultuuriminister	minister	28.02.2025
		"Hea avalik ruum" programmi elluviimine	kliimaminister	regionaalminister, kultuuriminister	minister	pidev tegevus
7.1.11. Teeme koostööd Lätiga, et parandada Valga/Valka koostööd ning ühiste teenuste väljaarendamist.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Analüüs ja ettepanekud Valga ja Valka vahelise koostöö edendamise võimaluste kohta kohalike omavalitsuste tasandil	regionaalminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	Täidetud (30.11.2023)
7.1.12. Loome regionaalsete investeringute programmi ja lõpetame Riigikogus nn katuserahade jagamise.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Analüüs ja ettepanekud regionaalsete investeringute programmi loomiseks	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024
7.1.13. Suurendame omavalitsuste IT-võimekust ja teadlikkust läbi nõustamise ning keskselt arendatavate teenuslahenduste pakkumise. Võtame eesmärgiks viia kohalike omavalitsuste ja riigi IT-süsteemid ja -teenused ühtsesse personaalse riigi süsteemi.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Analüüs ja ettepanekud omavalitsuste IT-võimekuse suurendamiseks ja paremaks integreerimiseks riigi IT-süsteemidega	majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister		minister	30.09.2024
7.2. IDA-VIRUMAA						
7.2.1. Ida-Virumaaga seotud väljakutsete lahendamise paremaks juhtimiseks nimetame Ida-Virumaale ametisse valitsuse esindaja. Parandame Ida-Virumaa elukeskkonda, kaasates arhitekte ja EKA linnaruumi eksperte.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt	Ettepanek valitsuse paremaks esindamiseks Ida-Virumaal	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (31.08.2023)
7.2.2. Kiirendame Õiglase ülemineku fondi (ÕÜF) rahade kasutamist ning teeme vajadusel meetmed ümber, et need vastaksid rohkem piirkonna vajadustele. Tõstame ÕÜF-i võimaluste selgitamiseks venekeelset kommunikatsioonivõimekust.		Meetmete "Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused" ja "Tööleasumise toetamine ning täiend- ja ümberõppe toetamine" toetuse andmise tingimused	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister, regionaalminister	minister	29.03.2024
		Õiglase ülemineku fondi meetmete elluviimise koordineerimine ja seire. Kommunikatsiooni- ja kaasamisplaan	rahandusminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	02.04.2024

	Lähme üle kliimaneutraalsele energiatootmisele, tagades energiapüüetuleku	Meetmete "Ringmajanduse korraldamine", "Kaugkütte lahtisidumine põlevkivist", "Korterelamute rekonstrueerimine Ida-Virumaal" toetuse andmise tingimused	kliimaminister	rahandusminister	minister	30.09.2024
		Meetmete "Ida-Viru ettevõtjate teadmismahukate tegevuste toetus" ja "VKEde investeringutoetus" toetuse andmise tingimused	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister, regionaalminister	minister	Täidetud (09.06.2023)
		Meetme "Ühiskonna ja majanduse vajadustele vastava teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvatamine" toetuse andmise tingimused	haridus- ja teadusminister	rahandusminister	minister	Täidetud (04.07.2023)
		Meetmete "KOV investeringud" ja "Piirkondlikud algatused" toetuse andmise tingimused	regionaalminister	rahandusminister	minister	Täidetud (29.10.2023)
		Meetme "Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed" toetuse andmise tingimused	haridus- ja teadusminister	rahandusminister	minister	Täidetud (06.12.2023)
7.2.3. Kaasajastame Euroopa Liidu vahendite toel Narva Haigla.	Lõimime personaalmeditsiini lahendused tervishoiusüsteemi igapäevategevustesse	Terviseministri toetuse andmise tingimuste käskkirjade "Tervishoiuasutuste energiatõhusus" ja "Integreeritud heaoluteenuste arendamise ja osutamise keskused" kinnitamine (Kuressaare haigla ja Narva haigla)	terviseminister		minister	Täidetud (20.12.2023)
7.3. MAAELU						
7.3.1. Tagame kodumaise toidu varustuskindluse ja määratleme toidu varustuskindluse elutähtsa teenusena.	Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse	Tsiviil kriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
7.3.2. Otsime võimalusi toetada põllumehi ja toidutootjaid sihipäraselt suunatud erakorraliste toetustega või üleminekutoetusega. Säilitame põllumajanduses ja kalanduses kasutatavale diislikütusele EL-i lubatud minimaalse aktsiisimäära.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Eesti seisukohad EL ühise põllumajanduspoliitika tuleviku kohta	regionaalminister	kliimaminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	27.06.2024
		ÜPP meetmete toetuse andmise tingimused	regionaalminister		minister	Täidetud (15.11.2023)

7.3.3. Motiveerime Eesti haridusasutusi osalema toidutootmise teadmispõhisemaks muutmises ja ettevõtjate vajadustele vastava järelkasvu koolitamises. Tagame toidujulgeolekut toetava kõrghariduse tellimuse vastavalt OSKA raportile.	Võtame kasutusele uued lahendused ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamiseks	Pikendatud haldusleping loomaarstiõppe kliinilise õppe tagamiseks	regionaalminister	haridus- ja teadusminister		31.01.2025
		Ülikoolide halduslepingute uuendamisel räägitakse läbi toidujulgeoleku tagamiseks vajalik õpe	haridus- ja teadusminister	regionaalminister		31.01.2026
7.3.4. Töötame välja väärtusliku põllumajandusmaa kaitse regulatsiooni. Panustame maaparandussüsteemide korrashoidu ning vaatame üle riigi põllumajandusmaa omandamise ja kasutusele andmise põhimõtted, et põllumajandusmaa jääks selle sihipärasele kasutajale.	Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse	Analüüs riigi põllumajandusmaa omandamise ja kasutusele andmise kohta ja ettepanekud riigi põllumajandusmaa sihipärase kasutuse tagamiseks	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	02.05.2024
		ÜPP maaparanduse meetme toetuse andmise tingimused	regionaalminister		minister	31.07.2024
		Õigusakti eelnõu, mille rakendamisega tagatakse üldplaneeringutega määratud väärtuslike põllumajandusmaade tõhus kaitse	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	24.04.2025
7.3.5. Piirame kolmandate riikide kodanikele ligipääsu põllu- ja metsamaa ostmisele ja rentimisele. Eesti julgeoleku tagamiseks kitsendame kolmandate riikide kodanike kinnisasja omandamise võimalusi.		Analüüs ja ettepanekud kolmandate riikide kodanikele ja juriidilistele isikutele, kelle omanike ringis on kolmandate riikide isikuid, põllu- ja metsamaa ostmise ja rentimise piiramise kohta	siseminister	regionaalminister, kliimaminister, kaitseminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Kinnisasja omandamise kitsendamise seaduse (KAOKS) eelnõu	siseminister	justiitsminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
7.3.6. Suurendame mahetoodangu eelistamist nügimismeetoditega. Jätkame laste tervislike toitumisharjumuste kujundamise toetamiseks mahetooraine kasutamise kompenseerimist koolides ja lasteaedades.	Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakud ja käitumise tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist	Analüüs ja ettepanekud koolikava (haridusasutustes puu- ja köögivilja ning piima jagamise kava) toetuse rakendamise kohta	regionaalminister		minister	Täidetud (17.05.2023)
		Mahetoodete toetamise meetme toetuse andmise tingimuste täpsustamine	regionaalminister	kliimaminister, terviseminister	minister	Täidetud (07.12.2023)

7.3.7. Jätkame kestlike põllumajandustavade juurutamist, mille tulemusena väheneb taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine.	Suurendame Eesti majandusele oluliste valdkondade võimekust	Eesti seisukohtad EL uue aretustehnikate määruse kohta, mille eesmärk on kasutada sordiaretuses uusi geenitehnoloogia meetodeid	regionaalminister	kliimaminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (27.10.2023)
		Keskkonnasäästlike põllumajanduspraktikate kasutamise toetuse andmise tingimused	regionaalminister	kliimaminister	minister	Täidetud (18.12.2023)
7.3.8. Otsime võimalusi kasutada avalikus tootlustamises senisest suuremas mahus kohalikku ja tervislikku toitu ning suurendame taimse toidu osakaalu.	Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakud ja käitumise tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist	Analüüs ja ettepanekud avalikus tootlustamises senisest suuremas mahus kohaliku ja tervisliku toidu kasutamiseks, sh mahetoit	regionaalminister	kliimaminister, terviseminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024
		Toitumise ja liikumise roheline raamat	terviseminister	regionaalminister, kultuuriminister, haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	27.03.2025
		Analüüs ja ettepanekud haiglate ja hooldekodude, lasteasutuste tootlustuse parandamise kohta	terviseminister	haridus- ja teadusminister, sotsiaalkaitseminister	minister	30.06.2025
7.3.9. Koostame riikliku toiduraiskamise vähendamise programmi.	Võtame kasutusele ringmajanduse põhimõtted	Ajakohastatud toidujäätmete tekke vältimise kava	kliimaminister	regionaalminister, sotsiaalkaitseminister, rahandusminister, haridus- ja teadusminister, majandus- ja infotehnoloogiainminister	minister	Täidetud (20.12.2023)
7.3.10. Soodustame toidu annetamist läbi õiguslike regulatsioonide parandamise ja kommunikatsiooni, mis julgustaks kaubandus-, sh hulgikaubanduse ettevõtteid toitu annetama. Rakendame toidu raiskamise vähendamiseks Euroopa Liidus juba toimivaid meetmeid.		Põllumajandusministri 11. märtsi 2015. a määruse nr 24 "Müügipakendisse pakendamata toidu toidualase teabe esitamise nõuded" muutmise eelnõu	regionaalminister	kliimaminister	minister	12.12.2024
7.3.11. Parandame tervisliku taimetoidu kättesaadavust avalikku sektorit teenindavates tootlustusasutustes.	Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakud ja käitumise tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist	Analüüs ja ettepanekud avalikus tootlustamises senisest suuremas mahus kohaliku ja tervisliku toidu kasutamiseks, sh mahetoit	regionaalminister	kliimaminister, terviseminister	Vabariigi Valitsus	28.03.2024
7.3.12. Ajakohastame lemmikloomade pidamisega seotud seadusandlust ja lemmikloomade registreerimisega seonduvat.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Loomakaitseseaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	regionaalminister		minister	31.05.2024
		Veterinaarseaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	regionaalminister		minister	Täidetud (30.11.2023)

		Veterinaarseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	regionaalminister		Vabariigi Valitsus	29.08.2025
8. Kultuur ja sport						
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):		"Eesti 2035" mõõdik: Kultuurielus osalemine (algfase 73,8% (2020), sihtfase 80% (2027))				
		"Eesti 2035" mõõdik: Ühiskonnarühmade vahelised kontaktid: teistest rahvustest inimeste kontaktid eestlastega (algfase 2,0 (2020), sihtfase 2,5 (2027))				
Valitsusliidu aluspõhimõtted						
8.1. KULTUUR JA LOOMETEGEVUS						
8.1.1. Otsime täiendavaid võimalusi eraraha kaasamiseks kultuuri- ja spordivaldkonna rahastamiseks.	Tagame elujõulise kultuuriruumi	Analüüs ja ettepanekud eraraha kaasamise maksimeetmete kohta	kultuuriminister	siseminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Analüüs ja ettepanekud eraraha kaasamise potentsiaali kohta ning juhendmaterjali loomine kultuuri- ja spordivaldkonnas	kultuuriminister	siseminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
8.1.2. Jätkame kultuurirantsa programmiga.		Analüüs ja ettepanekud kultuurirantsa rakendamise kohta	kultuuriminister	haridus- ja teadusminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	29.08.2024
		Analüüs ja ettepanekud kultuurirantsa rakendamise kohta (2022/2023. õppeaastal)	kultuuriminister	haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (02.11.2023)
		Kultuurirantsa programmi elluviimine	kultuuriminister	haridus- ja teadusminister	minister	pidev tegevus
8.1.3. Jätkame Eesti filmitööstuse arengu toetamist läbi Film Estonia programmide.		Analüüs ja ettepanekud Film Estonia tagasimaksefondi senise mõju ja edasiste prognoositud vajaduste kohta	kultuuriminister		minister	Täidetud (15.09.2023)
8.1.4. Uuendame Rahvusringhäälingu seadust ja analüüsime ERR-i senist rahastusmudelit.		Ringhäälinguseaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	28.03.2024
8.1.5. Leiame rahalised võimalused ERR-i uue maja ehitamiseks läbi Eesti Kultuurkapitali rahastusvõimaluste.		Analüüs ja ettepanekud ERRi uue maja võimalike rahastusmudelite kohta (KATKESTATUD)	kultuuriminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	
8.1.6. Võtame vastu uue rahvaraamatukogu seaduse ja rakendame ühtset raamatukogusüsteemi kõikidele Eesti inimestele.		Rahvaraamatukogu seaduse muutmise seaduse eelnõu	kultuuriminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	30.01.2025
		Kõikidele Eesti inimestele ühtse raamatukogusüsteemi kasutuselevõtmine	kultuuriminister		minister	31.12.2026
8.1.7. Võtame eesmärgiks parandada loovisikute sotsiaalsete garantiide süsteemi. Kaasajastame loovisikute ja loomeliitude seaduse. Avaliku sektori kultuuriasutused ja avaliku sektori poolt finantseeritud loometöö tasustamise osas võetakse suund töötasuvormidele, millega kaasnevad tööandjapoolsed maksude tasumised ja sotsiaalsed garantiid.	Valmistume tulevikutööks	Loovisikute ja loomeliitude seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	29.08.2024

		Loovisikute ja loomeliitude seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus, sh KULKA seaduse analüüsimine parandamiseks loovisikute sotsiaalsete garantiide süsteemi (KATKESTATUD)	kultuuriminister	rahandusminister, terviseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	
8.1.8. Toetame ja arendame teoste digitaliseerimist, mis on vajalik nii säilimise kui kättesaadavuse seisukohast. Selleks arendame kultuuriloome rahastamisvõimalusi, kaasates EL-i rahastust ning soodustame virtuaaltootmise arendamist.		Eesti seisukohad digiteeritud kultuuripärandi säilitamise kohta ELs	kultuuriminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	31.10.2024
		"Kultuuripärandi digitegevuskava 2023–2029" elluviimine	kultuuriminister	haridus- ja teadusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	minister	pidev tegevus
8.1.9. Kaitseme laulu- ja tantsupidude traditsiooni, rahvuskultuuri ja pärimuskultuuri.		Ülevaade museaalide hoiustamise teenuse konsolideerimisest, sh pärandihoidlate rajamise hetkeseisust	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Ülevaade ettevalmistavatest tegevustest pärandihoidlate rajamisel	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	28.08.2025
		Ülevaade Eesti elanike kultuuripäranditeadlikkuse uuringu tulemustest	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (04.01.2024)
		Kultuuri arengukava 2021–2030 elluviimine	kultuuriminister		minister	pidev tegevus
8.1.10. Viime läbi muinsuskaitse objektide inventuuri. Muinsuskaitse peab olema omaniku initsiatiivi toetav ja hariv. Arhitektuuriväärtused ei tohi hävida omanikule seatavate bürokratlike takistuste ja ametnike põhjendamatute nõudmiste tõttu ega ka omaniku teadmatuse, hoolimatuse või rahaliste raskuste tõttu.		Muinsuskaitseaduse muudatuste järelhindamine	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	27.03.2025
	Tagame elujõulise kultuuriruumi	Analüüs teiste riikide praktikatest erinevate toetusmeetmete puhul mälestiste omanikele ja nende rakendamise võimalustest Eestis	kultuuriminister		minister	30.05.2025

		Analüüs ja ettepanekud kultuurimälestiste registri integreerimiseks EHRiga	kultuuriminister	kliimaminister	minister	31.12.2025
		Ülevaade tehtud muinsuskaitseobjektide inventuurist	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	17.12.2026
		Analüüs ja ettepanekud muinsuskaitseobjektide inventeerimiseks	kultuuriminister		minister	Täidetud (06.11.2023)
8.1.11. Otsime võimalusi rahvusvaheliste voogedastusplatvormide maksustamiseks ning töötame globaalsete digihiidude õiglase maksustamise nimel.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Meediateenuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (raadioload)	kultuuriminister		Vabariigi Valitsus	28.03.2024
		Meediateenuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (voogedastusplatvormide maksustamine)	kultuuriminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	27.02.2025
		Analüüs ja ettepanekud voogedastusplatvormide maksustamise kohta	kultuuriminister	välisminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (28.09.2023)
8.1.12. Lõpetame kultuuri ja loomeettevõtluse teineteisest lahutamise riigiametite ja agentuuride silmis, mis takistab kultuurivaldkonna arengut. Kaasame teadlikumalt erasektorit kultuuripoliitikasse ja -strateegiasse.		Tegevuspõhimõte				
		Strateegiliste partnerite rahastusmudeli väljatöötamine (KATKESTATUD)	kultuuriminister	siseminister	minister	

8.1.13. Peame vajalikuks tösta loomemajanduse ja kultuurivaldkonna projektipädevust, et pääseda juhtpartnerina paremini ligi Loov Euroopa ja Horisont Euroopa investeringutele. Panustame valdkonna võimekusse jõuda Euroopa tugistruktuuride ja uute rahastusvahenditeni.	Tagame elujõulise kultuuriruumi	Analüüs ja ettepanekud senistes EL taotlusvoorudes (Loov Euroopa ja Horisont Euroopa) Eesti loomemajanduse ja kultuurivaldkonna esindajate osalemise kohta	kultuuriminister	haridus- ja teadusminister	minister	Täidetud (20.12.2023)
8.1.14. Toetame kohalike oludega seostunud identiteedikooosluste/kultuuride arengut. Seto, võru, rannarootsi, saare, kihnu, peipsivene jt, aga ka uusloomuvate kogukondade kultuurilise arengu huvides võimendame nende esinduskogude ja/või institutsioonide (Võru instituut, Mulgi instituut jms) haldus- ja projektivõimekust.		Analüüs ja ettepanekud riigiasutuse Võru Instituut tegevusvormi ja tuleviku alternatiivide kohta	kultuuriminister		minister	29.02.2024
		Kultuuriruumide toetusprogrammide elluviimine	kultuuriminister		minister	pidev tegevus
8.2. LIIKUMINE JA SPORT						
8.2.1. Soosime Eesti inimeste suuremat liikumisharjumuse kujundamist. Laiendame seniseid laste liikumist soosivaid programme kõikidesse koolidesse eesmärgiga, et lapsed liiguks koolipäeva jooksul vähemalt 60 minutit.	Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakud ja käitumise tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist	Rahvatervishoiu seadus	terviseminister		Vabariigi Valitsus	25.04.2024
		Toitumise ja liikumise roheline raamat	terviseminister	regionaalminister, kultuuriminister, haridus- ja teadusminister	Vabariigi Valitsus	27.03.2025
		Haridus- ja noorteprogrammi elluviimine	haridus- ja teadusminister		minister	pidev tegevus
		Liikumisaktiivsuse edendamise tegevuskava 2023–2026 elluviimine	kultuuriminister	haridus- ja teadusminister, terviseminister	minister	pidev tegevus
8.2.2. Jätkame Eesti Olümpiakomitee (EOK) saavutusspordi projekti „Team Estonia“.		EOK projekti "Team Estonia" edasiarendamine	kultuuriminister		minister	pidev tegevus

8.2.3. Kaasajastame EOK-i alaliitude treenerite kvalifikatsiooni omandamise tugiraamistikku ning loome treenerite järelkasvu ja professionaalse arengu toetamise süsteemi.		Ülevaade EOK alaliitude treenerite kvalifikatsiooni omandamise tugiraamistiku ajakohastamiseks ning järelkasvu ja erialase arengu toetamiseks	kultuuriminister		minister	Täidetud (20.12.2023)
8.2.4. Töötame välja Eestile oluliste kõrge sportliku tasemega ja suure Eesti turundamise potentsiaaliga võistluste toetamise alused.	Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse	Analüüs ja ettepanekud kõrge sportliku tasemega rahvusvaheliste spordivõistluste Eestis korraldamise toetamise põhimõtete kohta	kultuuriminister		minister	Täidetud (15.09.2023)
8.2.5. Töötame välja riiklikult tähtsate spordiobjektide rahastamise põhimõtted, võttes arvesse regionaalset tasakaalustatust, ning otsime neile rahastust.		Analüüs ja ettepanekud riiklikult tähtsate spordiobjektide rahastamise põhimõtete kohta	kultuuriminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
8.2.6. Arendame regionaalsete tervisespordikeskuste üleriigilist võrgustikku eesmärgiga luua kõigile liikumisvõimalused vabas õhus.	Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakud ja käitumise tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist	Analüüs ja ettepanekud tervisespordikeskuste üleriigilise võrgustiku arendamiseks liikumisvõimaluste pakkumisel vabas õhus	kultuuriminister	regionaalminister	minister	30.04.2024
8.2.7. Seisame ausa spordi eest, arendades Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse edasiarendamist kompetentsikeskusena, et tagada efektiivne võitlus dopingu, kokkuleppemängude, väärkohtlemise ja teiste spordieetika probleemide vastu.		Tegevuspõhimõte				
8.3. LÕIMUMINE						
8.3.1. Tagame Ukraina põgenikele suunatud kohanemisteenused (erinevad jätkutegevused, sh kohanemiskoolitused ja eesti keele õpe).		Kohanemisprogrammi elluviimine	kultuuriminister		minister	pidev tegevus
8.3.2. Parandame venekeelses informatsioon kvaliteetsete meediaväljaannete kättesaadavust.		Analüüs ja ettepanekud venekeelse meedia toetusmeetme kohta	kultuuriminister		minister	Täidetud (15.09.2023)
8.3.3. Tagame eesti keele tasuta õppimise soovitud keeletasemel kõigile soovijatele igas vanuses ja keeleoskuses, olenemata Eestis elamise ajast. Parandame täiskasvanute eesti keele õpet sihtrühmade prioriseerimise ja online-õppeplatvormide arendamise toel.		Analüüs ja ettepanekud täiskasvanute eesti keele õppe kättesaadavuse suurendamiseks ning vajadusest sihtrühmi prioriseerida	kultuuriminister	haridus- ja teadusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
	Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul	Kvalifikatsiooninõuetele mittevastava eesti keele oskusega haridustöötajate tasuta eesti keele õppe süsteemi käivitamine	haridus- ja teadusminister		minister	29.03.2024
		Täiskasvanute eesti keele õpet toetavate e-lahenduste loomine: B2-taseme iseseisva e-õppe kursuse käivitamine, täiskasvanute eesti keele õpet koondava keskkonna loomine	haridus- ja teadusminister	kultuuriminister	minister	31.01.2026

8.3.4. Jätkame Ida-Virumaale suunatud meetmete toetamist läbi Ida-Virumaa programmi: kultuurisaadiku programm, residentuuride programm, kultuuri- ja spordiürituste toetamise programm.	Analüüs ja ettepanekud Kultuuriministeeriumi vastutusalas olevate Ida-Virumaale suunatud toetusmeetmete rakendamise kohta	kultuuriminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (07.12.2023)
9. Sotsiaalpoliitika					
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):	"Eesti 2035" mõõdik: Tervena elada jäänud aastad sünnimomendil (algtase mehed 57,9, naised 60,6 (2022), sihttase mehed 59,8, naised 61,5 (2027))				
	"Eesti 2035" mõõdik: Püsiva suhtelise vaesuse määr (algtase 15,3% (2021), sihttase <=15,6% (2027))				
Valitsusliidu aluspõhimõtted					
9.1. SOTSIAALNE KAITSE					
9.1.1. Hoiame keskmise vanaduspensioni tulumaksuvaba.	Tegevuspõhimõte				
9.1.2. Soodustame inimeste pensioniks kogumist, selleks analüüsime võimalusi teise ja kolmanda pensionisamba paindlikumaks tegemiseks ning anname võimaluse tööandjapensioni loomiseks. Kasvatame inimeste teadlikkust võimalustest ja arendame finantsoskusi vanaduspõlveks valmistumisel ning loome personaalse konto pensionikogumise jooksvaks jälgimiseks kõigis kolmes sambas.	Analüüs ja ettepanekud tööandjapensioni skeemi kohta	sotsiaalkaitseminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	30.05.2024
	Kogumispensionide seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	sotsiaalkaitseminister	rahandusminister	minister	30.09.2024
	Pensioni sündmusteenuse väljatöötamine	sotsiaalkaitseminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, rahandusminister	minister	28.11.2025
	Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi				

		Pensionitarkuse strateegia ja tegevuskava	sotsiaalkaitseminister	rahandusminister	minister	Täidetud (20.07.2023)
9.1.3. Viime läbi erinevate peretoetuste ja vanemahüvitise tervikanalüüsi, et parandada toetuste ja teenuste eesmärgipärasust.	Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika eesti rahva kestlikkuse ja heaolu tagamiseks	Analüüs ja ettepanekud peretoetuste ja vanemahüvitise eesmärgipärasuse parandamise kohta	sotsiaalkaitseminister	justiitsminister	minister	31.10.2024
9.1.4. Kaasajastame toimetulekutoetuse metoodika. Analüüsime võimalusi koguda toimetulekutoetuse maksmiseks vajalikud alusandmed automaatselt, et luua kiire ja vajaduspõhine toetussüsteem.	Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi	Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (toimetulekupoliitika ajakohastamine)	sotsiaalkaitseminister	regionalminister	minister	29.03.2024
9.1.5. Jätkame hooldusreformi elluviimist ja läheme edasi koduhoolduse, teenusmajade rajamise ja isikukeskse teenuse pakkumisega erihoolekandes. Kehtestame hoolekandeteenuste kvaliteedinõuded.	Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi	Sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (erihoolekandes)	sotsiaalkaitseminister		Vabariigi Valitsus	27.06.2024
		Mõjuanalüüs hoolekandereformi elluviimisest	sotsiaalkaitseminister	regionalminister	minister	31.10.2026
		Määruste "Täpsustatud nõuded ööpäevaringsele üldhooldusteenusele" ja "Täpsustatud nõuded koduteenusele" eelnõud	sotsiaalkaitseminister		minister	Täidetud (19.06.2023)
9.1.6. Arendame paindlikke hooldusteenuseid, et vähendada sealhulgas laste ja puudega täiskasvanute pereliikmete hoolduskoormust ning võimaldada erivajadusega inimeste aktiivset osalemist tööturul ja ühiskonnaelus.		Sotsiaalkaitseministri toetuse andmise tingimuste käskkirja "Pikaajalise hoolduse kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine" uuendamine	sotsiaalkaitseminister		minister	31.10.2024
9.1.7. Arendame proaktiivseid sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid, mille puhul riik pakub teenust elusündmuste põhisel ja/või vajaduspõhiselt andmete alusel.		Pensiooni sündmusteenuse väljatöötamine	sotsiaalkaitseminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister, rahandusminister	minister	28.11.2025
9.1.8. Loome sotsiaal-, töö- ja tervisevaldkonna standardiseeritud andmevahetuse, mis vähendab spetsialistide dubleerivaid tegevusi ning tagab inimestele kiirema ja kvaliteetsema abi.		Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) ja teiste seaduste muutmise väljatöötamiskavatsus (e-tervise korralduse ja andmevahetuse aluspõhimõtted)	terviseminister		minister	31.01.2025

		Sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muutmise väljatöötamiskavatsus	sotsiaalkaitseminister	majandus- ja infotehnoloogiainister, terviseminister	minister	Täidetud (31.05.2023)
9.1.9. Tugevdame sotsiaalvaldkonna järelevalve võimekust, et tagada inimeste õiguste kaitse sotsiaalhoolekandes, ning võtame riskide tuvastamiseks ja maandamiseks kasutusele uudseid tehnoloogilisi lahendusi. Viime läbi personaalse riigi reformi, mille eesmärgiks on integreeritud ja ühtse tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande süsteemi loomine, mis põhineb personaalsel lähenemisel, proaktiivsel teenuste pakkumisel, inimese terviklikul hindamisel ning suurandmete nutikal kasutamisel inimeste heaolu nimel.		Sotsiaalkindlustusameti reorganiseerimise tegevuskava	sotsiaalkaitseminister	terviseminister	minister	28.06.2024
	Lõimime tervishoiu- ja sotsiaalteenused inimesekeskselt	Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) ja teiste seaduste muutmise väljatöötamiskavatsus (e-tervise korralduse ja andmevahetuse aluspõhimõtted)	terviseminister		minister	31.01.2025
		Analüüs ja ettepanekud integreeritud sotsiaal- ja tervisevaldkonna korraldus- ja rahastusmudeli kohta piirkondlikul ja kesksel tasandil	sotsiaalkaitseminister, terviseminister		Vabariigi Valitsus	29.05.2025

		Lastekaitseaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	sotsiaalkaitseminister		minister	Täidetud (26.06.2023)
9.1.10. Kujundame inimese vaatest ühtse abivajaduse hindamise süsteemi ja sealt lähtuva miinimumtasemel lahenduse – integreeritud sotsiaal-, tervishoiu- ja tööturuteenuste paketi, nii vahetu- kui teleteenuse.		Laste sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusvaldkonna hindamiste konsolideerimise ettepanekud	sotsiaalkaitseminister	terviseminister, haridus- ja teadusminister	minister	30.04.2024
		Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (rehabilitatsioon)	sotsiaalkaitseminister		minister	Täidetud (29.11.2023)
9.1.11. Viime Astangu kutserehabilitatsioonikeskuse SOM-i haldusalast HTM-i haldusalasse, eesmärgiga toetada erivajadustega noorte kaasamist kutseharidusse ja Astangu rolli haridusvaldkonna kompetentsikeskusena.	Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi	Perehüvitiste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (Astangu KRK üleviimine)	sotsiaalkaitseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (18.05.2023)
		Sotsiaalministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimääruste muutmine	sotsiaalkaitseminister, haridus- ja teadusminister	terviseminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)
9.1.12. Viime läbi analüüsi sotsiaal- ja tervisevaldkonna avalike teenuste osutamise ja juhtumikorralduse uudse korraldusmudeli väljatöötamiseks, mis tagaks tegevuste jätkusuutlikkuse ka tööjõupuuduse tingimustes. Tugevdame tõmbekeskuste rolli integreeritud sotsiaal-, haridus- ja terviseteenuste osutamisel.	Lõimime tervishoiu- ja sotsiaalteenused inimesekeskset	Analüüs ja ettepanekud integreeritud sotsiaal- ja tervisevaldkonna korraldus- ja rahastusmudeli kohta piirkondlikul ja kesksel tasandil	sotsiaalkaitseminister, terviseminister	regionaalminister	Vabariigi Valitsus	29.05.2025
9.1.13. Käivitame teadus- ja välisraha toel sotsiaalhoolekande innovatsiooniprogrammi, eesmärgiga leida uudsed tehnoloogiad hooldusvajaduse ja -koormuse vähendamiseks.	Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi	Lähteülesanne sotsiaalhoolekandes innovatsiooni ja tehnoloogiakasutuse edendamiseks	sotsiaalkaitseminister		minister	31.10.2024
		Sotsiaalkaitseministri määrus avatud taotlusvoorude kohta elu- ja teenuskohtade kohandamiseks (KATKESTATUD)	sotsiaalkaitseminister		minister	

9.1.14. Avalik ruum peab olema ligipääsetav kõigile Eesti elanikele ning elukeskkonna kujundamisel tuleb lähtuda ligipääsetavuse rakkerühma soovitudest.	Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnanahoiuga arvestavalt	Ehitisi puudutava õigusliku raamistiku ajakohastamise ettepanekud vastavalt ligipääsetavuse rakkerühma soovitudestele	kliimaminister	regionaalminister	minister	31.12.2024
		Tänavaruumi uus standard, mis järgib ligipääsetavuse ja teisi kvaliteetse ruumi aluspõhimõtteid avalikus, sh tänavaruumis	kliimaminister	regionaalminister	minister	28.11.2025
		Analüüs ja ettepanekud ehitiste ligipääsetavuse märgise kasutuselevõtuks ja sidumiseks loamenetlusprotsessiga ehitisregistris	kliimaminister	regionaalminister	minister	31.12.2025
		Juhendid olemasolevate, sh ajalooliste hoonete ja ehitismälestiste ligipääsetavuse parandamiseks, mis arvestavad nende väärtuste säilimise ja muinsuskaitsete nõuetega	kliimaminister	kultuuriminister, regionaalminister	minister	31.12.2025
		Üleriigiline planeering "Eesti 2050"	regionaalminister	kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	26.11.2026
9.1.15. Suurendame viipekeele-, kirjutus- ja kirjeldustõlke olemasolu riigi poolt rahastatud sündmustel, kultuuriüritustel ja asutustes.	Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi	Kultuuri ligipääsetavuse tegevuskava koostamine	kultuuriminister	regionaalminister	minister	31.03.2025
9.1.16. Muudame perehüvitiste seadust, et suunata raha õiglasema ja kulutõhusama toetussüsteemi loomiseks.	Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika eesti rahva kestlikkuse ja heaolu tagamiseks	Perehüvitiste seaduse muutmise seaduse eelnõu	sotsiaalkaitseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (24.04.2023)
9.1.17. Suurendame riigi rahastust harvikaigusega laste raviks.	Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi	Ravikindlustuse seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (harvikravimite tervishoiuteenuste loetelli lisamise protsessi lihtsustamine ja kiirendamine)	terviseminister	rahandusminister	minister	01.11.2024
		Analüüs ja ettepanekud harvikaigustega laste ravi toetamise kohta	terviseminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (12.10.2023)
9.1.18. Lapsehoolduspuhkuselt tööle naasvale vanemale hüvitame haigus- ja hoolduspäevi vanema varasema sissetuleku, mitte töötasu miinimummäära alusel.		Ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu	terviseminister	rahandusminister, sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (21.09.2023)

9.1.19. Looma üksikvanematele tervikliku toetuspaketi: tõstame elatisabi 200 euroni kuus ja tagame vanema kaotanud lastele toitjakaotuspensionini asemel õiglasema toetuse.		Perehüvitiste seaduse muutmise seaduse eelnõu (elatisabi tõus)	sotsiaalkaitseminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (24.04.2023)
		Perehüvitiste seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (üksikvanemate toetamine)	sotsiaalkaitseminister	justiitsminister	minister	Täidetud (20.06.2023)
9.1.20. Tagame peredele, kes võtavad enda kasvatada vanemliku hooleta lapse, tugiteenuste riikliku rahastuse.		Lastekaitse- ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	sotsiaalkaitseminister		Vabariigi Valitsus	25.04.2024
9.1.21. Suuname lisaraha erivajadusega laste rehabilitatsiooni ja tugiteenustesse.	Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika eesti rahva kestlikkuse ja heaolu tagamiseks	Heaolu arengukava 2023–2030 laste ja perede programmi elluviimine (rehabilitatsioon ja tugiteenused)	sotsiaalkaitseminister		minister	pidev tegevus
9.1.22. Tagame lapsendatutele õiguse teada oma päritolu.		Perekonnaseaduse muutmise seaduse eelnõu	justiitsminister	sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
9.1.23. Toetame eestkostja rolli täitmist, vähendades asjatut bürokraatiat.		Analüüs ja ettepanekud bürokraatia vähendamise kohta eestkostja rolli täitmisel	justiitsminister	sotsiaalkaitseminister	minister	29.11.2024
		Pärnu MK üleriigilise eestkoste järelevalve osakonna käivitamine	justiitsminister		minister	Täidetud (01.05.2023)
		Analüüs ja ettepanekud täisealiste eestkoste korralduse kohta	sotsiaalkaitseminister	justiitsminister	minister	Täidetud (29.01.2024)
9.1.24. Tagame lastele ja peredele suunatud ennetusprogrammide jätkusuutlikku rahastuse.		Analüüs ja ettepanekud vanemlusprogrammide pakkumise ja jätkusuutliku rahastamise kohta	sotsiaalkaitseminister		minister	31.05.2024
9.2. VAIMNE TERVIS						
9.2.1. Looma vaimse tervise abistusteemi kohest abi võimaldavad tõenduspõhised psühhosotsiaalsed lähi- ja digitaalsed sekkumised.		Vaimse tervise astmelise abi süsteemi tegevuskava	terviseminister	sotsiaalkaitseminister	minister	Täidetud (22.11.2023)
9.2.2. Töötame valdkondade üleselt välja laste ja noorte vaimse tervise parandamise lahendused. Suurendame koolipsühholoogi teenuse kättesaadavust.		Analüüs ja ettepanekud laste ja noorte vaimse tervise parandamise lahenduste kohta	sotsiaalkaitseminister	haridus- ja teadusminister, tervise- ja kultuuriminister, siseminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	26.09.2024
9.2.3. Kujundame toimiva seiresüsteemi inimeste vaimse tervise toetamiseks suunatud tegevuste tulemuslikkuse väljaselgitamiseks.		Vaimse tervise seiresüsteem	terviseminister	sotsiaalkaitseminister	minister	31.03.2025
9.2.4. Laiendame vaimse tervise nõustamise ja kaasnevate teenuste kättesaadavust.		Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seadus (vaimse tervise teenus)	sotsiaalkaitseminister	terviseminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	27.06.2024

		Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (psühhosotsiaalsed tugiteenused)	terviseminister	sotsiaalkaitseminister	minister	Täidetud (29.11.2023)
9.2.5. Jätkame vaimse tervise häireid ja riskikäitumist ennetavate programmide toetamist.	Toetame vaimset tervist ning vähendame vaimset ja füüsilist vägivalda	Analüüs ja ettepanekud valdkondade ülese ennetuse kompetentsi arendamise ja tööpõhimõtete kohta	terviseminister	justiitsminister, siseminister, sotsiaalkaitseminister, haridus- ja teadusminister, kultuuriminister, regionaalminister	Vabariigi Valitsus	29.05.2025
9.2.6. Pakume haridus- ja noorsootöötajatele väljaõpet vaimse tervise esmaabi pakkumiseks.		Vaimse tervise toetamisega seotud täiendusõppe käivitamine ülikoolides haridus- ja noortevaldkonna töötajatele	haridus- ja teadusminister		minister	30.09.2024
		Õpetajate sotsiaal-emotsionaalsete oskuste koolitusprogrammi testimine ja mõju hindamine	terviseminister	haridus- ja teadusminister	minister	30.09.2024
9.2.7. Koostöös erinevate osapooltega loome pikaajalise plaani erinevate kõrgema etapi vaimse tervise teenuste osutamise täiendamiseks, sh ravikodud, päevaravi jms.		Sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muutmise väljatöötamiskavatsus	sotsiaalkaitseminister	terviseminister	minister	30.09.2024
		Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (psühhosotsiaalsed tugiteenused)	terviseminister	sotsiaalkaitseminister	minister	Täidetud (29.11.2023)
9.3. TERVISHOID						
9.3.1. Viime 2023. aasta lõpuks läbi tervishoiu rahastamise analüüsi eesmärgiga tagada senisest laiapõhjalisem tervishoiu rahastamine ja jätkusuutlikkus. Otsime võimalusi kaasata tervishoidu erarahastust. Toetame solidaarse tervisekindlustuse jätkumist.	Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi	Analüüs ja ettepanekud tervishoiu rahastamise jätkusuutlikkuse kohta	terviseminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
9.3.2. Uuendame tervishoiu digilahendusi ja arendame personaalset terviselugu, millega inimene näeb terviseinfot, rahalist kulu ning mille kaudu on võimalik saada tervisenõustamist. Eesmärk on suunata senisest rohkem tähelepanu ja ressursse haiguste ennetamisele ja patsiendikesksele tervishoiule.		Geeniandmetel põhineva personaliseeritud teenusega alustamine (rinnavähi sõeluuring)	terviseminister		minister	28.06.2024
		Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) ja teiste seaduste muutmise väljatöötamiskavatsus (e-tervise korralduse ja andmevahetuse aluspõhimõtted)	terviseminister	justiitsminister	minister	31.01.2025
		Töötajate tervisekontrolli otsuste digitaliseerimine	terviseminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	minister	31.12.2025

		Personaalmehitsiini pikaajaline programm aastateks 2024–2034	terviseminister		minister	Täidetud (20.12.2023)
9.3.3. Vaatame üle Eesti haiglavõrgu arenguvajadused, võttes aluseks analüüsi “Inimkeskne ja integreeritud haiglavõrk 2040“ tulemused. Arendame terviklikku tervishoiuvõrgustikku, mis eeldab esmatasandi tervishoiu, haiglavõrgu ja erakorralise meditsiinivõrgu senisest tugevamat integreeritust.	Lõimime tervishoiu- ja sotsiaalteenused inimesekeskset	Uuendatud Eesti haiglavõrgu arengusuunad	terviseminister		Vabariigi Valitsus	29.08.2024
		Uuendatud Eesti tervishoiusüsteemi arengusuunad	terviseminister		Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Uuendatud esmatasandi arengukava	terviseminister		minister	29.11.2024
		Uuendatud kiirabisüsteemi arengusuunad	terviseminister		minister	29.11.2024
		Analüüs ja ettepanekud tervishoiuteenuste kvaliteedi ja hindamisinstrumentide süsteemi loomise kohta	terviseminister		minister	31.03.2025
		9.3.4. Looime lihtsama õigusliku võimaluse patsienditestamendi koostamiseks.	Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakud ja käitumise tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist	Patsienditestamendi rakendamiseks vajalike seadusemuudatuste pakett	terviseminister	justiitsminister

9.3.5. Algatame koos arstide, meditsiinieetika ekspertide, patsiendiorganisatsioonide ja teiste osapooltega elulõpu otsuste määratlemise analüüsi.	Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi	Analüüs ja ettepanekud palliatiivse ravi tervikliku teenuse väljaarendamise kohta	terviseminister	sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	28.11.2024
		Patsienditestamendi rakendamiseks vajalike seadusemuudatuste pakett	terviseminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	19.12.2024
9.3.6. Looame koostöös tervishoiuteenuse osutajate, Eesti Varude Keskuse ja Eesti Kaitsevägega tervishoiu tegevusvarude süsteemi.	Lõimime tervishoiu- ja sotsiaalteenused inimesekeskset	Analüüs ja ettepanekud tervishoiu tegevusvarude süsteemi kohta	terviseminister	kaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	13.06.2024
9.3.7. Suurendame hambaravihüvitist.	Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi	Analüüs ja ettepanekud hambaravihüvitiste muutmiseks	terviseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (12.10.2023)
		Vabariigi Valitsuse määruse "Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelu" muutmise eelnõu	terviseminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (14.12.2023)
		Ravikindlustuse seaduse muutmise eelnõu hambaravihüvitise laiendamiseks proteesimisteenustele	terviseminister		Vabariigi Valitsus	31.10.2024
10. Riigijuhtimine ja poliitilised küsimused						
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):	"Eesti 2035" moodsik: Usaldus riigi institutsioonide vastu (Eurobaromeeter) (algase Vabariigi Valitsus 39%, Riigikogu 31% (2022), sihttase Vabariigi Valitsus 50%, Riigikogu 50% (2027))					
Valitsusliidu aluspõhimõtted						
10.1.1. Jätkame mittestrateegiliste riigi osalusega ettevõtete erastamist ja koostame 2023. aasta lõpuks erastamisele minevate ettevõtete nimekirja.		Analüüs ja ettepanekud riigi osalusega ettevõtete erastamiseks	rahandusminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, kliimaminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
		10.1.2. Vaatame üle olemasolevate sihtasutuste ülesanded ja konsolideerime, kus võimalik. Muudame sihtasutuste juhtidele kohustuslikuks majanduslike huvide deklaratsiooni esitamise.	Analüüs ja ettepanekud riigi asutatud sihtasutuste eesmärgipärasemaks juhtimiseks (asutaja ootustele vastamiseks) ja võimalikuks konsolideerimiseks	rahandusminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus
		Analüüs ja ettepanekud majanduslike huvide deklaratsiooni esitamise sihtasutuste juhtidele kohustuslikuks muutmiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (28.09.2023)
10.1.3. Muudame konkurentsiameti ja TTJA rahastamismudelit moel, et turuosalised osalevad järelevalve finantseerimises, ning tugevdame seeläbi mõlema ameti järelevalve suutlikkust.		Analüüs ja ettepanekud Konkurentsiameti ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti rahastamismudeli muutmiseks	justiitsminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	12.12.2024
10.1.4. Tugevdame erakondade ja poliitiliste organisatsioonide järelevalvet, et tagada poliitilise konkurentsi ausus ja läbipaistvus. Looame regulatsiooni mitteerakondlikele poliitilistele ühendustele.		Erakonnaseaduse muutmise seaduse eelnõu	justiitsminister	rahandusminister, siseminister	Vabariigi Valitsus	25.07.2024
10.1.5. Muudame seadust, kehtestades reegli, et kriminaalkorras karistatud erakonnal vähendatakse riigieelarvelist toetust.		Erakonnaseaduse muutmise seaduse eelnõu	justiitsminister	rahandusminister	Vabariigi Valitsus	25.07.2024

10.1.6. Täiendame presidendi valimise seadust, et võimaldada kandidaadi varasem ülesseadmine ning otsime Riigikogus poliitilist konsensust presidendi valimiste korralduse muutmiseks.		Vabariigi Presidendi valimise seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	12.12.2024
10.1.7. Viime läbi Riigikogu valimisringkondade muutmise, et tagada üle-eestiline esindatus ja valimisringkondade tasakaalustatus. Võtame aluseks valimiskomisjoni ettepanekud ja teeme otsused 2023. aasta jooksul.		Analüüs ja ettepanekud Riigikogu valimisringkondade muutmiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	12.12.2024
10.1.8. Kõik ministrid võtavad kohustuse leida kokkuvõttekohti ja teevad vajalike valdkondlike reformide plaani enne 2024. aasta riigieelarve arutamist.		Kohtute ja prokuratuuri palgakorralduse tõhustamise ettepanekud	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	01.06.2024
		Kokkuvõttekava esitamine	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (15.09.2023)
10.1.9. Koalitsioon võtab eesmärgiks Riigikogu ja üldise poliitilise töökultuuri parandamise.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Lahendatakse Riigikogu tasemel				
10.1.10. Täiendame lobistide regulatsiooni nii, et teada oleksid ka lobistide rahastajad. Võtame eesmärgiks luua Riigikogule lobistidega suhtlemise hea tava.		Lobistidega suhtlemise hea tava ametiisikutele rakendamise analüüs ning vajadusel uuendamine	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	31.10.2024
10.1.11. Kehtestame kantslerite ja asekanclerite maksimaalseks ametiaja pikkuseks kahekordse ametiaja ning muudame osakonnajuhatajate lepingud tähtajaliseks.		Avaliku teenistuse seaduse muutmise seaduse eelnõu	rahandusminister	justiitsminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	03.10.2024
10.1.12. Otsime Riigikogu ülest poliitilist konsensust, et 16- ja 17-aastased noored saaksid osaleda Riigikogu valimistel.		Lahendatakse Riigikogu tasemel				
10.1.13. Piirame ülereguleerimist ja vähendame bürokraatiat.		EL-üleised ühekordse küsimise printsiibi alusel toimivad avaliku sektori e-teenused	majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister, sotsiaalkaitseminister, siseminister, justiitsminister, regionaalminister, rahandusminister, kliimaminister	minister	28.11.2025
		Kestlikkuse aruannete esitamise automatiseerimine ja tööriist	majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister, kliimaminister, justiitsminister	minister	28.11.2025
		Üleminek andmepõhisele aruandlusele, mille tulemusena väheneb aruandluskohustus 25% võrra	majandus- ja infotehnoloogiaminister	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	minister	31.12.2025
		Eesti EL poliitika 2023–2025 prioriteedid	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (22.06.2023)
		Väärismetalltoodete seaduse muutmise seaduse eelnõu (ettevõtjatele kehtivate ebamõistlike nõuete kaotamine)	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (18.01.2024)

10.1.14. Kaotame ära riigihaldusministri ja ettevõtlus- ja IT ministri koha. Korraldame ümber ministrite ja ministeeriumide tööjaotuse, et tulemuslikult juhtida rohereformiga kaasnevate eesmärkide saavutamist ja täita valitsusliidu poliitilisi eesmärke. (Täpne tööjaotus on kirjas Lisas 1)		Peaministri korraldus	riigisekretär		Vabariigi Valitsus	Täidetud (19.04.2023)
		Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu	riigisekretär	kõik ministrid oma vastutusvaldkonnas	Vabariigi Valitsus	Täidetud (28.05.2023)
11. Justiitsküsimused						
Eesmärgi saavutamise näitajad (2027):	"Eesti 2035" mõõdik: Usaldus riigi institutsioonide vastu (Eurobaromeeter) (algase Vabariigi Valitsus 39%, Riigikogu 31% (2022), sihttase Vabariigi Valitsus 50%, Riigikogu 50% (2027))					
Valitsusliidu aluspõhimõtted						
11.1. Lihtsustame konkurentsikuritegude uurimist, et kaitsta meie majandust, ettevõtjaid ja tarbijaid. Tagame ausa ja vaba konkurentsi, võtame kiiremas korras vastu konkurentsõiguse jõustamise direktiivi ning laiendame analoogset menetlust teistesse järelevalvetesse.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Konkurentsiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2019/1 (11. detsember 2018) ülevõtmiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	29.02.2024
11.2. Jätkame kohtureformi, et muuta kohtute tegevus vähem bürookraatlikuks ning tõsta õiguskeele ja õigusselguse kvaliteeti, tagades kohtute enesekorralduse põhimõtte.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Analüüs ja ettepanekud kohtureformi elluviimiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	20.06.2024
11.3. Vähendame kohtute töökoormust läbi alternatiivsete lepitusmenetluste soodustamise ja kasutuselevõtmise.		Analüüs ja ettepanekud kohtureformi elluviimiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	20.06.2024
11.4. Uuendame kriminaal- ja kohtumenetlust eesmärgiga kiirendada menetlust ning tagades kohtumenetluses osapooltele võrdsed õigused ja nende kaitse. Viime läbi kriminaalõiguse ja võistleva kohtumenetluse revisjoni.		Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	28.03.2024
11.5. Oleme igasuguse vägivalda suhtes leppimatud ja muudame vastavalt põhiseadusele vaenu õhutamise karistatavaks, et oleks tagatud kõigi Eesti inimeste väärikus ja turvatunne. Sätestame, et kuriteo toimepanemine vaenu õhutamise eesmärgil on raskendav asjaolu karistuse määramisel.		Karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu	justiitsminister	siseminister, majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (18.06.2023)

11.6. Viime karistusseadustiku seksuaalse enesemääramise vastased sätteod Istanbuli konventsiooniga vastavusse, võttes arvesse nõusoleku põhimõtet, et tagada seksuaalvägivalda ohvritele parem kaitse.	Toetame vaimset tervist ning vähendame vaimset ja füüsilist vägivalda	Analüüs seksuaalse enesemääramise vastaste sätete vastavusest Istanbuli konventsioonile	justiitsminister	siseminister, sotsiaalkaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	29.02.2024
		Karistusseadustiku muutmise väljatöötamiskavatsus	justiitsminister	sotsiaalkaitseminister	Vabariigi Valitsus	12.12.2024
11.7. Täpsustame toimingupiiramise rikkumisega seonduvat regulatsiooni ja suurendame teadlikkust võimalike rikkumiste vältimiseks.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Korruptsioonivastase seaduse analüüs	justiitsminister	siseminister	minister	31.12.2024
11.8. Tagame rikkumisest teavitajatele senisest selgema õigusliku kaitse.		Rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2019/1937 (23. oktoober 2019) ülevõtmiseks	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	Täidetud (24.08.2023)
11.9. Ennetame inimeste sattumist ebaõiglastesse võlaskeemidesse. Selleks loome positiivse krediidiregistri, keelustame hasartmängude, veebiennustumängude ja kiirlaenu reklaamid ning tagame järelevalve ja võlanõustamisteenuse.	Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi	Reklaamiseaduse muutmise väljatöötamiskavatsus	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	28.03.2024
		Positiivse krediidiregistri võimalike optimaalsete tehnoloogiliste lahenduste analüüs	rahandusminister		minister	29.03.2024
		Hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu	rahandusminister		Vabariigi Valitsus	30.05.2024
		Ettepanekud positiivse krediidiregistri õigusliku raamistiku kohta analüüsi baasil	rahandusminister	justiitsminister	minister	31.05.2024

		Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (võlanõustamisteenuse arendamine)	sotsiaalkaitseminister	rahandusminister, justiitsminister	minister	29.11.2024
		Krediidiinkasso ja -ostjate seaduse eelnõu direktiivi (EL) 2021/2167 (24. november 2021) ülevõtmiseks	rahandusminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (08.02.2024)
11.10. Kaasajastame uimastipoliitika põhimõtted ning vaatame selleks üle karistuspoliitika, ennetusmeetmed ja sõltuvusravi võimalused.	Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakud ja käitumise tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist	Eesti narkopoliitika aastani 2030 valge raamatu rakendamine	siseminister	terviseminister, sotsiaalkaitseminister, justiitsminister, haridus- ja teadusminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	25.04.2024
11.11. Võtame erilise tähelepanu alla pere- ja soopõhise vägivalla vähendamise, peame oluliseks ohvrite toetamist, tugikeskuste stabiilset rahastamist, spetsialistide koolitamist ja tõendus põhiste vägivallaennetusprogrammide rakendamist.	Toetame vaimset tervist ning vähendame vaimset ja füüsilist vägivalda	Laste õiguste konventsiooni kaebuste menetlemise protseduuri fakultatiivprotokolliga liitumine	sotsiaalkaitseminister		Vabariigi Valitsus	26.09.2024
		Vägivallaennetuse kokkuleppe 2021–2025 tegevuste mõjuanalüüs ja vajaduse korral uuendamine	justiitsminister	haridus- ja teadusminister, sotsiaalkaitseminister, siseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	minister	28.11.2025
		Lähisuhtevägivalla ennetamise ja vähendamise tegevuskava 2024–2027	siseminister	justiitsminister, sotsiaalkaitseminister	minister	Täidetud (21.12.2023)
11.12. Kaitseme lapsi, õpetajaid ja lähisuhtevägivalla ohvreid küberkiusamise eest. Kasutame võimalusi nii rahvusvahelise koostöö suurendamiseks, õigusruumi täiendamiseks kui küberkiususe ennetamiseks koostöös ühismeedia platvormidega.		Vägivallaennetuse kokkuleppe 2021–2025 tegevuste mõjuanalüüs ja vajaduse korral uuendamine	justiitsminister	haridus- ja teadusminister, sotsiaalkaitseminister, siseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	minister	28.11.2025
		Lähisuhtevägivalla ennetamise ja vähendamise tegevuskava 2024–2027	siseminister	justiitsminister, sotsiaalkaitseminister	minister	Täidetud (21.12.2023)
11.13. Uuendame ja täiendame kogu andmetega seotud seadusandlust, tagamaks õiguspärased alused andmete riskikasutamiseks, andmemajanduseks, avaandmete ja tehisintellekti kasutamiseks. Suurendame andmepõhist otsustamist ja personaliseeritud avalike teenuste hulka.		Andmevaldkonna tegevuskava	majandus- ja infotehnoloogiaminister	riigisekretär, justiitsminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	14.03.2024

	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Analüüs ja ettepanekud avaliku teabe seaduse rakendamise kohta	justiitsminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	minister	19.06.2024
		Nõusolekuteenuse seaduse eelnõu	majandus- ja infotehnoloogiainminister, justiitsminister		Vabariigi Valitsus	04.07.2024
11.14. Lähtume andmete ühekordse andmise printsiibist ja teeme inimesele lihtsamaks teda puudutavate andmete kontrollimise ja vajadusel kustutamise.		Analüüs ja ettepanekud inimkeskse andmehalduse kontseptsiooni arendamise kohta	majandus- ja infotehnoloogiainminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	14.03.2024
11.15. Kaasajastame andmete haldust, lihtsustame oluliselt avalduste esitamist teenustes, millele inimesel on ilmselge õigus. Automatiseerime erinevatele avaldustele ja taotlustele vastamise ja arendame ka muid elektrooniliste haldusmenetluste võimalusi.	Parandame riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise	Andmevaldkonna tegevuskava	majandus- ja infotehnoloogiainminister	riigisekretär, justiitsminister, rahandusminister	Vabariigi Valitsus	14.03.2024
11.16. Lühendame avaliku sektori maksimaalse vastamistähtaaja seniselt 30-lt päevalt 15-le päevale.		Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse muutmise seadus	justiitsminister		Vabariigi Valitsus	26.09.2024
11.17. Soolise palgalõhe vähendamiseks võtame üle palkade läbipaistvuse direktiivi. Seame riigifirmade nõukogudes eesmärgiks meeste ja naiste võrdse esindatuse nõude selliselt, et ühe soo esindajaid ei oleks nõukogus üle 60%.	Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul	Väärtpaberituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu direktiivi 2022/2381 (23. november 2022) ülevõtmiseks ja riigifirmade nõukogudes soolise tasakaalu suurendamiseks	rahandusminister	majandus- ja infotehnoloogiainminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
		Asjaomaste seaduste eelnõud palkade läbipaistvuse direktiivi (EL) 2023/970 ülevõtmiseks	majandus- ja infotehnoloogiainminister	rahandusminister, justiitsminister	Vabariigi Valitsus	27.11.2025
		Palgapeegli digilahenduse II etapp tööandjate toetamiseks	majandus- ja infotehnoloogiainminister		minister	31.05.2026
		Heaolu arengukava 2023–2030 soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programmi elluviimine	majandus- ja infotehnoloogiainminister	sotsiaalkaitseminister	minister	pidev tegevus

11.18. Soodustame organisatsioonide liitumist mitmekesisuse kokkuleppega, sealjuures näitame avaliku sektoriga eeskju mitmekesisuslepe rakendamisel.		Analüüs ja ettepanekud mitmekesisuse kokkuleppega liitumise soodustamiseks ning regionaalse mõõtmise suurendamiseks väljaspool pealinna, eriti avaliku sektori organisatsioonide seas ja väljaspool pealinna	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	20.11.2025
		Ülevaade mitmekesisuse kokkuleppe rakendamisest avalikus sektoris (KATKESTATUD)	majandus- ja infotehnoloogiaminister		Vabariigi Valitsus	
11.19. Ühtlustame kõikide diskrimineerimisega seonduvate tunnuste kaitse vastavalt põhiseadusele.	Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame riigi sujuva toimimise	Soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste seaduse eelnõu	sotsiaalkaitseminister	justiitsminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	Vabariigi Valitsus	27.06.2024
11.20. Muudame kodakondsuse seadust, et võimaldada Eestis sündinud alaealistel lastel, kelle vanemad või vanem ei ole Eesti kodanikud, saada sünnijärgsele kodakondsusele lisaks ka Eesti kodakondsus naturalisatsiooni korras juhul, kui nende vanemad või last üksi kasvatav vanem on Eestis püsivalt elanud enne 20. augustit 1991. Mitme kodakondsusega Eestis püsivalt elavad lapsed peavad pärast 18-aastaseks saamist kolme aasta jooksul otsustama, kas nad säilitavad Eesti või muu riigi kodakondsuse.	Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul	Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu	siseminister		Vabariigi Valitsus	27.11.2025
11.21. Töötame koostöös riigiõiguse ekspertidega välja õigusliku raamistiku Vene Föderatsiooni ja Valgevene kodanike valimisõiguse peatamiseks kohalike omavalitsuste valimistel ilma põhiseadust muutmata.	Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse	Analüüs ja ettepanekud Venemaa Föderatsiooni ja Valgevene kodanike valimisõiguse peatamiseks kohalike omavalitsuste valimistel	justiitsminister	siseminister, välisminister, kultuuriminister	Vabariigi Valitsus	20.06.2024
11.22. Muudame perekonnaseadust selliselt, et abielu sõlmitakse kahe täiskasvanud inimese vahel.	Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika eesti rahva kestlikkuse ja heaolu tagamiseks	Perekonnaseaduse muutmise seaduse eelnõu ja kooseluseaduse rakendusaktid	sotsiaalkaitseminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (15.05.2023)
11.23. Võtame vastu kooseluseaduse rakendusaktid.		Perekonnaseaduse muutmise seaduse eelnõu ja kooseluseaduse rakendusaktid	sotsiaalkaitseminister	justiitsminister	Vabariigi Valitsus	Täidetud (15.05.2023)